Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXXIV., št 210

Ljubljana, petek 12. septembra 1941-XIX

Cena 40 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNISTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, Za inozemstvo 10 L.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Obleganje Petrograda vedno hujše

Borbe se vodijo že vzdolž železniških prog mesta

Plazovi ognja in železa proti obrambnim napravam Petrograda

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 11. sept. Nemško vrhovno vojno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodu potekajo napadalne operacije nadalje ugodno.

V Severni Afriki so nemška bojna letala zadela včeraj z bombami sovražna skladišča v Tobruku in Marsa Matruchu, razpršila kolone motornih vozil in porušila železniške naprave v severnem Egiptu. V Sueškem zalivu je uničilo letalsko orožje v noči na 10. september trgovsko ladjo s 6000 br. reg. tonami.

V letalskih bojih pred severno-afriško obalo je izgubil sovražnik 9. septembra 9 lovskih letal.

Sovražna letala niso niti podnevi niti ponoči priletela nad Nemčijo.

Berlin, 12. sept. s. V izpopolnitev včerajšnjega službenega poročila vrhovnega poveljstva nemških oboroženih sil se je v vojaških krogih izvedelo:

Službena poročila vrhovnega poveljstva so postala v zadnjih dneh zelo lakonična in rezervirana, kar se tiče podatkov, ki se nanašajo na operacije na vzhodni fronti. Razlog je vedno isti: Sovjetom se ne smejo dati na tak način podatki o doseženih ciljih, na katere bi se lahko opirali. V smislu angleške propagande naj bi bila v teku velika sovjetska ofenziva na področju pri Smolensku in Gomelu, s katero naj bi se zmanjšal nemški pritisk in odbila nemška grožnja proti Moskvi. Kar se tega tiče, je treba ugotoviti, da je Smolensk slej ko prej v nemških rokah in da je mesto približno 70 km za nemško bojno črto. Isto velja za Gomel, ki je še bolj oddaljen od bojišča. Na odsekih vzhodno od Smolenska in Gomela so Sovjeti v zadnjem času izvedli napade z različno velikimi silami. Ti napadi so sedaj popustili. V ničemer niso motili operacij nemških sil, ki dan za dnem pridobivajo novo ozemlje in uničujejo velike sovjetske oddelke. Najboljši dokaz za to je napad na Petrograd. Druge dokaze za to bo mogoče v kratkem dobiti z drugih odsekov vzhodne fronte. Sovjeti dobro vedo, da bodo morali še pred zimo računati z novimi hudimi udarci, ki se jim glede na svoj sedanji položaj ne bodo mogli upirati.

Letalske akcije

Berlin, 12. sept. s. Predvčerajšnjim in včeraj ponoči so nemška letala ponovno močno napadla Petrograd; bombe so povzročile številne požare in eksplozije.

Berlin, 12. sept. s. Dne 9. septembra so nemška letala bombardirala številne železniške proge sovjetov. Posebno močni so bili napadi na železnice v področju Konotoprilska in Brjanska. Te proge so bile na več krajih razrušene. V teku napada na letališče v področju Brjanska je bilo sestreljenih v letalskih dvobojih 20 sovjetskih letal. Tudi na finski fronti so močne skupine nemškega letalstva napadle 9. t. m. poljske utrdbe in položaje topništva. Opazovalci z letal so ugotovili učinke napadov. Sovjeti so utrpeli hude izgube na ljudeh in na materialu. Cilji protiletalskega topništva in nemškega letalstva v južnem pasu fronte so bila zbirališča čet, postojanke topništva in ladje. Sovražne motorizirane kolone so utrpele izredno hude izgube. V teku napada na ladje v pritaniščih Krima je bila hudo poškodovana sovjetka transportna ladja s 1000 tonami, natovorjena s četami, in en spremljevalni čoln.

V severni Afriki so bili 8. in 9. septembra napadi nemških letal naperjeni na pomorske naprave, utrdbe, zbirališča motornih vozil in skladišča pogonskih snovi v Tobruku. Izbruhnili so veliki požari in nastale so močne eksplozije. Z uspehom sta bila bombardirana letališče in postaja Fukanu. V noči na 9. september je bila v polno zadeta in hudo poškodovana neka sovražna torpedovka med Sidi el Barraniem in Marsa Matruhom.

Rekord nemških letalcev

Berlin, 12. sept. s. Skupina lovcev majorja Möldersa je dosegla 8. septembra svojo 2000. letalsko zmago. Od 10. septembra je skupina sestrelila 20333 letal, od teh 1357 na vzhodni fronti. Skupina je uničila na tleh 188 sovražnih letal, 110 letal pa z bombami. Skupina je uničila nadalje 142 tankov, 16 topov, 34 lokomotiv, 452 avtomobilov, 75 drugih vozil in en oklopni vlak. Skupina je izvedla 352 poletov na sovražna letališča, čete na pohodu, položaje topništva, železniške vlake in na druge vojaške objekte. 16 pilotov skupine je odlikovanih z viteškim križem reda železnega križa. Naštete uspehe je skupina dosegla v 12.252 urah letenja. Skupina je znatno sodelovala pri uničevanju sovražnega letalstva in je hrabro prispevala k uspehom kopne vojske.

Sovjetska grožnja Bolgariji

Sofija, 12. sept. s. **Iz krogov, ki so blizu vlade, se doznava, da je bila bolgarskemu poslaniku v Moskvi izročena nota, s katero Sovjetska zveza protestira proti sodelovanju Bolgarije s silami osi in v kateri so temne napovedi glede bolgarsko-ruskih odnosov.**

Žrtve med finskimi sportniki

Helsinki, 12. sept. s. Snoči je bilo objavljeno, da je padel v bojih na vzhodni fronti znani finski smučarski prvak Jerikalem Kall. Še pred njim je na bojišču padel tudi finski prvak v metu kladiva Jervinen.

Zapadna fronta

Zavrnjen napad na nemški konvoj

Berlin, 12. sept. s. Kakor se je izvedelo iz dobro poučenega vira, je skušalo nekaj angleških bombnikov napasti neki nemški konvoj ob angleški obali. Izredno hud odpor protiletalskega topništva na ladjah, ki so konvoj spremljale, pa je onemogočil sovražnim letalom, da bi se pojavila nad konvojem in jih je prisilil k umiku. Nemški mornarji so opazili, kako so angleški piloti precej daleč od konvoja spustili svoje bombe v morje.

Tuja letala nad Švico

Bern, 12. sept. s. Poveljstvo švicarske vojske je objavilo popoldne naslednji komunike:

V noči na 11. september se je v času od 23.15 do polnoči pojavilo nad švicarskim ozemljem v več valovih 15 neznanih letal, ki so zelo visoko preletela vzhodni predel Švice, najprej v smeri od zapada proti jugovzhodu, nato v obratni smeri.

Bern, 12. sept. s. »Berner Tagblatt« zahteva od pristojnih oblasti energičen protest proti novi prekršitvi švicarske suverenosti, za katero so odgovorni Angleži, ki so se s svojimi letali v predzadnji noči pojavili nad švicarskim ozemljem.

Vojna na morju

Rim, 12. sept. s. Angleška admiraliteta je objavila komunike, v katerem pravi, da je bila angleška pomožna vojna ladja »Tombridge« potopljena. Vsi člani posadke so utonili.

Sestanek Hitler-Horthy

Madžarski regent Horthy se je tri dni mudil v Hitlerjevem glavnem stanu — Proučila sta ves politični in gospodarski položaj

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. sept. s. Na vabilo državnega poglavarja in kancelarja je madžarski regent Horthy obiskal Vodjo v velikem glavnem stanu. Obisk regenta je trajal od 8. do 10. septembra. V njegovem spremstvu so bili: predsednik madžarskega ministrskega sveta in zunanji miniter Bardossy, načelnik madžarskega generalnega štaba maršal Szombathely, madžarski poslanik v Berlinu in nemški poslanik v Budimpešti.

Ob tej priliki je prišlo do razgovorov med Vodjo in regentom, ki so se nanašali na vojaški in politični položaj. Razgovori so se razvijali v duhu tradicionalnega bratstva obeh narodov v orožju, ki se je sedaj obnovilo v skupni borbi proti boljševizmu. Razgovorom, ki so bili političnega in vojaškega značaja, so z nemške strani prisostvovali zunanji minister von Ribbentrop in vrhovni poveljnik oboroženih sil maršal Keitel, z madžarske pa predsednik ministrskega sveta in zunanji minister ter načelnik generalnega štaba.

Ob priliki svojega bivanja v velikem glavnem stanu Vodje je regent Horthy obiskal tudi vrhovnega poveljnika vojske maršala Brauchitscha. Na posebno vabilo je regent obiskal tudi nemškega maršala Göringa v njegovem glavnem stanu.

Razgovori Vodje in regenta so se zaključili 10. septembra. Vodja je madžarskega regenta in vrhovnega poveljnika madžarskih oboroženih sil svečano odlikoval z viteško stopnjo reda Železnega križa. Na ta način je hotel izkazati čast hrabrim madžarskim četam, ki se v preizkušenem bratstvu v orožju bore skupaj z nemškimi oboroženimi silami proti boljševizmu sovražniku evropske civilizacije.

Tuji diplomati pri Hitlerju

Berlin, 12. sept. s. V svojem glavnem stanu je Hitler sprejel ob navzočnosti zunanjega ministra von Ribbentropa novega španskega poslanika grofa Madoaly, novega portugalskega poslanika grofa Naver de Lemos in novega danskega poslanika Mohra.

Radijski govor grofa Ciana

Evropa se bori za osvoboditev

Rim, 12. sept. s. **Grof Ciano je izdal o borbi proti boljševizmu naslednji proglas, ki so ga oddajale vse radijske postaje držav osi:**

Od zore 22. junija se Evropa bori za osvoboditev. Tisoči nemških, italijanskih, finskih, madžarskih, rumunskih in slovaških mladeničev žrtvuje svoja življenja na neskončnih planjavah Rusije, da osvobode Evropo od največje in najtemnejše nevarnosti, ki je kdaj ogražala njeno civilizacijo v modernih časih. Od arktičnega področja do Črnega morja se v dolžini 3.000 km razprostira bojišče ognja in krvi, na katerem smo se zoperstavili tej nevarnosti. Tu ni vprašanja sile, marveč vprašanje tritisočletne zapadne civilizacije in njene usode, o katera je treba sedaj odločiti. 3000 let dela, s katerim so v Evropi generacije za generacijami s trudom dale sebi in svetu one višje oblike vere, družine in države, ki so naše duhovno in civilno imetje, a jih je boljševizem skušal in še besno skuša izkoreniniti iz zgodovine kakor tudi iz srca narodov. To je stara borba, ki jo je Evropa prestala že tolikokrat v stoletjih svoje zgodovine, v kateri je že tolikokrat zmagala. To je borba proti vedno ponavljajoči se nevarnosti barbarov. To je vojna za naša domača ognjišča, za naše oltarje in za naše zakone. Zaradi njih smo se zanjo odločili in izgovorili smo si pravico, da se zanje žrtvujemo, narodom vsega sveta in tudi ruskemu narodu pa, da priborimo sadove naše zmage.

Churchill priznava težave Sovjetske Rusije

Rim, 12. sept. u. V svoji 17. številki je agencija »Aroi« objavila:

Med neštetimi govori in besedičenji g. Churchilla je poslednji, ki je bil po tonu manjši, vreden, da se iz njega, preden gre v arhiv, navedejo naslednja priznanja in zelo važne ugotovitve:

1. Znaten del produkcije streliva, železa in jekla Sovjetske zveze je prešel v roke sovražnika. Vojna produkcija Sovjetov ne zadostuje več za oskrbo in opremo oboroženih sil.

2. Anglija se bo morala odločiti za »resne žrtve« z namenom, da se krijejo potrebe Rusije. Isto velja za Zedinjene države.« »Če bodo hotele Zedinjene države izpolniti nalogo, ki so si jo zastavile, bo treba zgraditi nove ogromne tovarne ali jih preurediti in civilna potrošnja se bo morala še bolj omejiti.« »Z naše strani lahko pričakujemo, da se bodo vojaške dobave iz Amerike zmanjšale in med njimi tudi dobave letal.«

3. Kar se tiče prevoznih poti za bodoče angleške in ameriške dobave Sovjetski zvezi, o katerih bo morala sklepati konferenca v Moskvi, je bila že nekajkrat odgodena. Kar se tiče poti preko arktičnih predelov in Arhangelska, je omeniti, da je »v zimskem času zaradi ledu prekinjena,« pot preko Daljnjega vzhoda, Vladivostoka, zaradi katere Japonci nabirajo obrvi, pa je dolga 11.000 km samo po železnici«. Torej preostaja še edina pot skozi Perzijski zaliv s svojimi 900 km od Perzijskega zaliva do Kaspiškega morja. Tod je speljana edina enotirna transiranska železniška proga.

4. Bitka na Atlantiku ni bila dobljena. »Bilo bi neumno domnevati, da je konec hudih nevarnosti, ki nas ogrožajo.«

5. Znanih osem točk se ne tiče Indije, ne Birmanije, ne katerega koli drugega dela britanskega imperija, ki ostane še nadalje eksploatacijsko področje Anglije. Obljube o »svobodi« se nanašajo le na zunanji svet in predstavljajo problem, ki je docela ločen od morebitne progresivne evolucije avtonomnih vladnih ustanov na področjih med narodi, ki so dolžni zvestobo britanski kroni.«

Ko se je to tako vse registriralo, kakor je treba, preostane še pripomba, da so se druge Churchillove trditve, ki so se nanizale z namenom, da bi se napravil obračun preteklosti v proračunu o nadaljnji vojni, demantirale same od sebe. Še posebej pa so si bojevniki v Gondaru, Kulkvabertu, Oulkefitu in trdnjavi Celvi nadeli nalogo, da dan za dnem demantirajo napačne trditve, da je vzhodna Afrika v celoti v angleških rokah.

Obnovite naročnino!

Nuovi successi in Africa settentrionale

Un cacciatorpediniere e una nave mercantile colpiti nelle acque africane — Sei velivoli nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data 11 setembre il seguente bollettino di guerra n. 464:

La scorsa notte aerei inglesi hanno sorvolato la città di Genova e Torino, nei cui dintorni sono state lanciate alcune bombe: due morti civili e qualche ferito. La città di Messina ha subito una nuova incursione aerea: sono stati danneggiati alcuni edifici civili; 4 feriti tra la popolazione. Un aeroplano nemico è stato abbattuto dalla difesa C. A.

L'aviazione dell'Asse ha continuato a battere con successo gli apprestamenti difensivi e le sistemazioni portuali e logistiche della piazza di Tobruk; sono stati inoltre soggetti ad efficaci attachi accantonamenti di truppe a Marsa Matruch e autocolonne nella zona delle oasi di Sciwa. Bombardieri nazionali hanno centrato una nave mercantile britannica nei pressi di Tobruk. Apparecchi germanici hanno colpito un cacciatorpediniere nemico in navigazione ad est di Sollum. In combattimento aereo cacciatori tedeschi hanno abbattuto 5 velivoli »Hurricane«.

In Africa orientale le nostre truppe nei settori di Uelchefit e Culquabert hanno sostenuto diversi scontri: l'avversario è stato dovunque respinto ed ha subito perdite.

Novi uspehi v sevecni Afriki

En rušilec in ena tovorna ladja zadeta v afriških vodah — Šest sovražnih letal sestreljenih

Glavni stan Oboroženih sil je objavil 11. septembra naslednje 464. vojno poročilo:

Prošlo noč so angleška letala izvršila polet nad mesti Genovo in Turin ter v okolici obeh mest odvrgla nekoliko bomb. Pri tem sta bila dva civilista ubita, nekaj pa ranjenih. Mesto Messina je bilo deležno novega letalskega napada: poškodovano je bilo nekaj civilnih poslopij, med prebivalstvom pa so 4 osebe ranjene. Eno sovražno letalo je sestrelila protiletalska obramba.

Letalstvo osnih držav je z uspehom nadaljevalo napade na obrambne priprave, pristaniške naprave ter bivališča čet v Tobruku. Razen tega so bili uspešni napadi naperjeni proti šotoriščem čet v Marsa Matruchu in proti kolonam avtomobilov na področju zelenice Šiva. Italijanski bombniki so zadeli pri Tobruku eno britansko trgovsko ladjo. Nemška letala so zadela sovražnega lovca, ki je plul na vzhodu Solluma. V letalskih bojih so nemški lovci sestrelili pet letal tipa Hurricane.

V vzhodni Afriki so naše čete v odsekih Uolkefita in Kulkvaberta vzdržale razne sovražne napade. Nasprotnik je bil povsod odbit in je imel izgube.

Žrtve letalskih napadov

Rim, 12. sept. s. Včeraj je bil objavljen seznam o žrtvah, ki jih je zahteval letalski napad na Turin, ki je bil izveden v noči od 10. na 11. september. Ubita sta bila dva mlajša moška, ranjena dva starejša. Pri napadu na Messino je bilo 5 ranjenih, trije izmed njih družinski očetje s 5, odnosno štirimi otroki.

Posebne nagrade pridelovalcem žita

Praktično pospeševanje poljedelstva po pobudi Duceja — Površina obdelane zemlje se bo znova povečala

Rim, 12. sept. s. Duce je odredil ministru za kmetijstvo in gozdove, da se ob priliki nove žitne kampanje, ki se je že pričela, dovolijo posebne nagrade po 200 lir iz državne blagajne za hektar zemlje, ki se poseje s pšenico, ržjo ali ječmenom. Minister za kmetijstvo bo po svojih organih ugotovil s temi žitnimi vrstami posejano površino zemlje in bo poskrbel za izplačilo omenjenih nagrad. Nagrade se bodo izplačale obdelovalcem zemlje ne glede na to, ali so lastniki, zakupniki ali solastniki. Onim, ki obdelujejo zemljo za pol pridelka, bodo nagrade izplačane v razmerju z njihovim deležem.

Duce je prav tako določil, da se žitu, pridelanemu leta 1942, cena poviša za 40 lir po stotu, v južni Italiji in na otokih, za 20 lir pa na ostalem ozemlju države. Ta povišek se bo izplačal dodatno k dosedanji ceni žita, k integrativnim kvotam kakor tudi k nagradam za pospeševanje obdelovanja žitnih polj, ter drugim upravičenim prejemkom.

Za izvedbo zgoraj navedenih ukrepov bodo v danem trenutku določene definitivne cene žita prihodnje žetve. Pri tem se bodo upoštevali produkcijski stroški, tako da bo pridelovalcu zagotovljen primeren zaslužek. Glede na vse to pa je sedaj dolžnost kmetovalcev, da čimveč polja posejejo in da setev čimbolje opravijo.

S posebnim dekretom ministra za kmetijstvo in gozdove so bili določeni tudi pogoji za odpravo prepovedi obdelovanja zemlje iz hidrogeoloških razlogov ali zaradi zavarovanih gozdov na njej. O tem bodo odločali posebne pokrajinske komisije.

Odkrito skladišče peklenskih strojev na bivšem angleškem poslaništvu v Beogradu

Berlin, 12. sept. s. O kriminalnem delovanju angleških diplomatskih zastopstev na Balkanu so bili v zadnjem času zbrani novi dokazi, spričo katerih je bilo mogoče te dni v Beogradu izslediti večjo množino peklenskih strojev. Našli so jih v nekdanjih prostorih angleškega poslaništva. Nemška policija je izvedla natančno preiskavo v teh prostorih in je našla nekaj tajnih sob, ki so bile deloma zgrajene pod vrtom poslaništva. V njih je bilo mnogo zabojev z avtomatskim orožjem in strelivom, razstrelilnih naprav ter posode s kemičnimi preparati. S temi sredstvi bi se lahko povzročili veliki požari in razdejanja v industrijskih tovarnah in drugih napravah. Zanimivo je, da je bilo mnogo teh reči zavitih v bolgarske liste. To dokazuje, kakšni so bili odnosi med angleškimi poslaništvi v Beogradu in Sofiji. Pri preiskavi so oblasti tudi dognale, da je bil v vso afero zapleten tudi ameriški konzul Ramking, ki je prevzel ta material v trenutku, ko je angleški poslanik Campbell zbežal iz Beograda in ki je tudi poskrbel, da so ga poskrili.

Madžarska v borbi proti boljševizmu

Govor madžarskega ministrskega predsednika Bardossyja po radiju

Budimpešta, 12. sept. s. Predsednik ministrskega sveta Bardossy je izjavil v radijskem govoru:

Madžarski narod je že drugič v borbi proti boljševiški anarhiji. Prvič se je boril pred 22 leti proti boljševiškim napadalcem. Tedaj smo bili po krvavih naporih svetovne vojne slabi in izčrpani ter lahek plen boljševizma. Morali smo dolge mesece prenašati boljševiško krutost. Naša narodna vera je bila omajana in vse naše moralne in duhovne vrednote je prevrgla anarhija, ki je nastala zaradi prevratnih sil, ki so hotele ustvariti socialno pravičnost. Po velikem trpljenju se je narod dvignil in odstranil strup, ki danes ne predstavlja več nevarnosti za državo. Ko je prijateljska Nemčija pričela gigantsko borbo proti nevarni boljševiški prikazni, proti grozotam in barbarstvom, ki so ogražale Evropo z vzhoda, smo morali sodelovati v borbi po brutalnih in krvavih napadih na naša odprta mesta. Ob strani nemške vojske in v duhu starega bratstva orožja smo hoteli prispevati s krvjo obenem s sinovi mnogih drugih narodov. Naši hrabri vojaki, ki jim je ves madžarski narod hvaležen, dobro vedo, kakšno je poslanstvo, ki jim je poverjeno. V mestih in vaseh, ki so jih obhodili, so že imeli priliko videti vso grozoto, barbarstvo, bedo in trpljenje sovjetskega jarma. Plen, ki je padel v roke naših čet, nudi čedalje večje dokaze o zločinskih načrtih boljševizma proti Evropi. Zadnji smoter te borbe je obramba naše krščanske in evropske civilizacije. Skupne utvarjalne sile evropskih narodov pod vodstvom zavedne volje sil osi se bore zmagovito za ta načela, katera morejo v znamenju prave socialne pravičnosti in solidarnosti edina obnoviti in postaviti na granitni temelj življenje vse Evrope.

To izredno pomembno naznanilo po radiju je poslušala vsa Madžarska z navdušenjem.

Vesti iz Irana

Teheran, 12. sept. s. Po dolgih pogajanjih so sovjetske oblasti dosegle kontrolo nad vsemi prometnimi sredstvi v Iranu in tudi nad železnico. Angleško poveljstvo se je upiralo tem sovjetskim zahtevam. Bilo je mnenja, da sovjetska uprava, kakor je to dokazala že za svojo lastno deželo, ne bo kos tej nalogi. Glede na zaporo italijanskega poslaništva v Teheranu je Japonska prevzela zaščito italijanskih interesov v Iranu. Člani italijanske kolonije so se zbrali v poslopju poslaništva.

127 sirot v Zagrebu

Zagreb, 12. sept. s. V Zagreb je prispelo 127 otrok, ki so izgubili starše v borbi proti ti četnikom. Otroci so iz vasi, ki so bile popolnoma porušene. Nekaj časa bodo pod zaščito in v oskrbi socialnih ustanov v Zagrebu.

Kaj bomo videli na letošnjem velesejmu

Ljubljanska pokrajina bo razstavila na njem zase, druge pokrajine pa skupno

Ljubljana, 12. septembra

Po priključitvi Ljubljanske pokrajine v italijansko Kraljevino je oblast z vso poznano širokopoteznostjo prešla k delu, da se nova pokrajina tudi gospodarsko vključi v skupnost mogočnega italijanskega Imperija in da se gospodarstvo nove pokrajine čimprej razmahne po vidikih, ki odgovarjajo pomenu mlade pokrajine in njenemu zemljepisnemu položaju.

Na žalost so bile ekonomske vezi med novo in starimi pokrajinami Kraljevine še malo razvite. Trgovci in konzumenti naše pokrajine vse premalo poznajo mnogoštevilne izdelke italijanskih industrij, po drugi strani pa starim pokrajinam Kraljevine ni zadostno znana proizvajalna moč in sposobnost nove pokrajine, bodisi v industrijsko-obrtnem, bodisi v industrijskem proizvajanju. Ljubljanski velesejem naj torej poda potrošnikom Ljubljanske pokrajine čim popolnejšo sliko italijanske narodne proizvodnje, obiskovalcem iz starih pokrajin pa naj predoči krajevno produkcijo in njene poljedelske, tehnične, industrijske, obrtniške in umetnostne vire ter vse gospodarske značilnosti nove pokrajine.

V tem je posebna važnost letošnjega ljubljanskega velesejma, ki mu je naloga, da krajevno gospodarsko delavnost učinkovito usmeri gospodarstvu Kraljevine. Upoštevajoč vse to, bo velesejem razdeljen v dva dela gospodarstva: industrija in obrt ter kmetijstvo. Obe skupini pa bosta ločeni tako, da razstavlja Ljubljanska pokrajina zase, ostale pokrajine pa skupno.

V industrijskem delu bodo stare italijanske pokrajine razstavile: kovinsko industrijo, najrazličnejše stroje, kmetijske stroje in orodje, kolesa, motorna kolesa, avtomobile, pisalne in računske stroje, fino mehaniko, elektromehaniko, razne instrumente, radijske aparate, peči, štedilnike, športne potrebščine, igrače, tekstilno industrijo, konfekcijo, modo, kožuhovino, usnje in konfekcijo usnja, čevlje, papir, knjige, pisarniške potrebščine, najraznovrstnejše izdelke bogate kemične industrije, farmaceutske preparate, fotografske potrebščine, razna živila, konzerve, alkoholno industrijo, razni gradbeni material, glasbene instrumente in še mnogo drugega.

Posebej je treba podčrtati turistično razstavo, ki bo zelo reprezentativna in nameščena v novozgrajeni kupoli, dalje razstavo monopolskega blaga (tobak, sol), razstavo razstavo avtomobilskega kluba R. A. C. I., razstavo vseh italijanskih paroplovnih družb in razstavo največjih italijanskih zavarovalnic.

Prav posebno pozornost bo vzbujala velika razstava italijanske umetnostne obrti. Sodeluje 60 razstavljalcev iz sledečih 16 pokrajin: l'Aquila, Ancona, Bari, Bologna, Cagliari, Catania, Firenze, Genova, Lecce, Napoli, Palermo, Roma, Torino, Trieste, Venezia in Bolzano. Razstavljena bo keramika, harmonike, zlatnina, čipke, potrebščine za kadilce, kovinski izdelki, ročno vezane preproge, leseni izdelki, ročno tiskane tkanine, izdelki iz terakote in alabastra, izbrani mozaiki, izdelki iz slame, lutke, slikano steklo, filigranska dela, slonova kost, korale, kameje, modni izdelki, umetno cvetje, gumbi, torbice, muransko steklo, lesene ovratnice in kemični izdelki.

V posebnih velikih paviljonih, v obsegu po 400 kv. m in več bodo razstavila ministrstva za javna dela, kmetijstvo in promet, goriška pokrajina, tovarne Fiat s svojimi raznimi motorji za zemljo, zrak in vodo, Ital-Viscosa s tekstilnim blagom, Montecatini s kemičnimi izdelki.

Na velesejmu ob Lattermannovem drevoredu bo železniško ministrstvo razstavilo najmodernejše železniške lokomotive in razne potniške vagone. Za ta vlak bodo speljane posebne tračnice od tržaške železniške proge, preko Tivolija na velesejem.

To je samo v glavnem podana slika, bo pa še mnogo drugih zanimivosti. Ljubljanska pokrajina bo prikazala vso svojo današnjo industrijsko proizvodnjo. Zlasti naj opozorimo na lesno industrijo in obrt (pohištvo, pete, sodi, vozovi, igrače itd), tapetništvo, peči, štedilnike, keramiko, tekstilno blago, usnje, konfekcijo usnja in čevlje, kemijo, rudniške produkte, papir, kovinsko in strojno industrijo, elektrotehniko, gradbeni material, živilsko industrijo.

Posebne zaokrožene razstave bodo tvorile obrt, kjer bo razstavljalo večje število obrtnikov najrazličnejše izdelke in pa hišna domača obrt s čipkami, vezeninami, ribniško suho robo, lončarstvom, kmečko keramiko, domačimi tekstilnimi izdelki, igračami itd.

Nemčija bo razstavila kolesa, motorna kolesa, šivalne, pletilne, pisalne, računske, razmnoževalne stroje, stroje za obdelovanje lesa, polnilna peresa, elektromedicinske aparate, radijske aparate, knjige, kemične proizvode, modne izdelke.

Poljedelsko udejstvovanje starih pokrajin Kraljevine bo prišlo na letošnjem Ljubljanskem velesejmu do zelo vidnega izraza. Nacionalna zveza pokrajinskih združenj poljedelcev iz Rima bo razstavila v posebnem oddelku na 160 kv. m, med drugim tudi razna semena, konopljo, vino, sadje, grozdje in sir. Italijanska zveza poljedelskih združenj iz Rima bo v posebnem velikem oddelku mimo drugega razstavila tudi razne kmetijske stroje in orodje, razna gnojila, sredstva za zatiranje sadnih škodljivcev, semena, razna živila, sadje in vino. Velik del paviljona goriške pokrajine bo tudi posvečen kmetijstvu. Razstavljeno bo sadje, grozdje, kandirano sadje, vrtnarski pridelki Vipave, marmelada, mlečni proizvodi, vino, okrasno drevje, lepotično zelenje. Posebno pozornost bo gotovo vzbujala obsežna razstava in pokušnja najboljših italijanskih vin. Ta razstava vin bo nameščena v prejšnji veliki velesejmski restavraciji, kjer bodo na razpolago tudi dobri mrzli prigrizki in Meinlova črna kava. V posebnem oddelku bo prirejena razstava vseh vrst sira italijanske produkcije, ki bodo občinstvu na pokušnjo in naprodaj. Za ljubitelje sira bo to nekaj svojevrstnega, saj je italijanska produkcija sira svetovno znana.

Kmetijska razstava Ljubljanske pokrajine bo prikazala italijanski javnosti stanje svojega kmetijstva in njega važnost v okviru preskrbe v vojni se nahajajoče Kraljevine. Imela bo devet oddelkov: poljedelski, vrtnarski, sadjarski, vinarski s pokušnjo vina, mlekarski, čebelarski s prodajo medu, zdravilna in aromatična zelišča s pokušnjo zdravilnih čajev in likerjev, gobarstvo, male domače živali. Prehranjevalni zavod Visokega komisariata bo prikazal avtarkične možnosti kmetijskih proizvodov Ljubljanske pokrajine.

Tako bo letošnji, bogato založeni ljubljanski velesejem s svojimi novimi, moderni razstavni tehniki ustrezajočimi dvoranami in z lepo urejenim sejmiščem nudil popolnoma novo, zunanje in notranje lice.

Il genetliaco del Principe Umberto

La giornata di lunedì 15 corrente, ricorrenza del genetliaco dell'A. R. il Principe di Piemonte, dovrà essere celebrata con l'imbandieramento degli edifici pubblici. Il personale degli Uffici pubblici dovrà osservare il normale orario di lavoro.

Rojstni dan princa Umberta

V ponedeljek 15. t. m. bo rojstni dan Kr. Vis. Princa Piemontskega. V proslavo tega dne bodo na javnih poslopjih izobešene zastave.

Osebje javnih uradov ima ta dan službo kakor običajno.

Prvenstvo Ljubljanske pokrajine v Novem mestu

Ženska lahkoatletska tekmovanja za prvenstvo Ljubljanske pokrajine — Sodelujejo Planina, Hermes in Elan

V nedeljo 14. t. m. se bo na lahkoatletskem prostoru na Loki ob Krki vršilo lahkoatletsko tekmovanje za prvenstvo moštev Ljubljanske pokrajine v tehle disciplinah: tek na 80 m, 4×60 m, daljina, višina, kopje in disk. Pri tekmovanju sodelujejo najboljša moštva, in to Planina in Hermes iz Ljubljane ter novomeški športni klub Elan. Na startu bodo poleg najboljših tekmovalk iz Ljubljane znane Vikice Tometove, Škerljeve, Šušteršičeve, Pribovškove, Drenovčeve, Kobalove, Rupnikove, Roglove in Černičeve tudi domačinke Kozinova, Marinčkova, Coljeva, Kronegerjeva, Gartnerjeva, Palčičeva in druge. Ker so do sedaj doseženi rezultati v vseh treh taborih precej enaki, se obeta izredna borba za prva mesta kakor tudi za izboljšanje dosedanjih slovenskih rekordov.

Tekmovanje se prične ob pol 10, dopoldne z metom krogle, sledi: višina, tek na 80 m, met kopja, skok v daljino, met diska in kot zadnja točka, ki bo verjetno odločala vrstni red moštev, bo štafetni tek na 4×60 m. Mesta se bodo ocenjevala s 6, 5, 4, 3, 2 in 1, štafeta pa 12, 8 in 4. Sodniški zbor pride iz Ljubljane, hkrati pa prirede ostali klubi tudi izlet v Novo mesto.

Glede izida tekmovanja niso mogoče nobene prognoze, ker so vsi trije klubi izenačeni, pa bo tekmovanje od začetka do konca zelo zanimivo in napeto. Športno občinstvo Novega mesta že v naprej opozarjamo na to veliko športno prireditev in ga prosimo, da podpre delo agilnega športnega kluba Elana, ki z ogromnimi stroški organizira prvenstveno tekmovanje. Vstopnina bo propagandna in nizka. —t.

Obvezno cepljenje proti davici v Ljubljani

Obvezno cepljenje proti davici, odrejeno z odlokom Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino, bo v Ljubljani **od 16. septembra do 18. oktobra t. l.**

Cepljenje obstoji iz treh podkožnih vzbrizgov v dveh presledkih po 14 dni.

Cepljenje bo:

v Mestnem domu prvič 16. sept., drugič 30. sept., tretjič 14. oktobra; v ljudski šoli Bežigrad 17. sept., 1. okt., in 15. okt.; v ljudski šoli v Mostah 18. sept. 2. okt., in 16. okt.; v ljudski šoli na Viču 19. sept., 3 okt. in 17. okt.; v Mestnem domu 20. sept., 4. okt. in 18. okt.

Cepljenje bo **vsak dan ob 16.30 uri.**

Starši morajo k temu cepljenju pripeljati **vse nad 18 mesecev stare otroke,** ki še ne hodijo v šolo, in tudi tiste, ki bodo letos začeli hoditi v šolo. Še necepljeni otroci, ki so že lani hodili v šolo, bodo cepljeni med šolskim letom.

Cepljenje je obvezno za vse otroke razen za one, ki so bili cepljeni lansko leto, in tudi za one, ki bodo po presoji ravnatelja Higienskega zavoda ali zdravnikov mestnega fizikata oproščeni zaradi bolezni.

Starši cepljenih otrok dobe o opravljenem trikratnem cepljenju **pismeno potrdilo.** Tako potrdilo lahko dobe na mestnem fizikatu tudi starši onih otrok, ki še niso prevzeli potrdila za lani opravljeno cepljenje. Potrdilo o opravljenem cepljenju proti davici bo v prihodnje potrebno tudi za vse otroke, ki bodo prosili za sprejem v zavetišča, počitniške kolonije itd.

Opozarjamo, da je cepljenje proti davici po čl. 10. navedenega odloka **obvezno** ter bodo starši in druge osebe, ki imajo očetovsko skrbstvo nad otroki, kaznovani z globo do 1000 L zaradi prekršitve te odredbe.

Jesenska stavbna sezona

Glede na sedanje razmere moramo biti z letošnjo stavbno sezono zadovoljni

Ljubljana, 12. septembra

Jeseni je bila v normalnih časih stavbna sezona vselej najživahnejša. Niti spomladi ni bilo toliko stavbnih del. Mnogi stavbni gospodarji so se odločili za zidanje pred jesenjo, da bi bila poslopja pod streho pred zimo ter da bi dobro »prezimila««. Spomladi bi delo nadaljevali in pred prihodnjo jesenjo bi bilo poslopje že uporabljivo. Na vadno ni kazalo vseliti se v hišo, ki je bila gotova v eni sami sezoni, to se pravi v poslopje, ki so ga začeli zidati spomladi tako da so bila pred zimo končana vsa dela. Mnogo bolj presušeno je zidovje, če stavba prezimi.

V zadnjih letih so pa stare navade izgubile mnogo na svoji veljavi. Znano je, da je jeseni l. 1939 stavbna delavnost v Ljubljani skoraj povsem zastala. Že tedaj je začelo primanjkovati nekaterih vrst gradiva, vse gradivo se je pa zelo podraževalo od tedna do tedna. Zasebniki, ki so imeli kaj več denarja, so bili v hudi zadregi zaradi splošne negotovosti, ali naj naložé denar v nove hiše ali pa naj počakajo, da se bo položaj razjasnil. Mnogi so videli najboljši izhod v nakupovanju nepremičnin. Začelo se je izredno živahno kupčevanje z nepremičninami. Zemljišča in stare hiše so se naglo podraževala že zaradi mnogo živahnejšega povpraševanja in ne le zaradi splošnega naraščanja draginje. Marsikateri kupec je računal, da je bolje kupiti staro poslopje kakor zidati, ker so cene gradiva naraščale skoraj rapidno. Vendar so se mnogi zelo ušteli, kar so sprevideli šele pozneje.

Negotovost je vladala še lani vse leto. Nepremičnine so bile še vedno zelo cenjene. Vendar so se pa nekateri odločili tudi za zidanje, zlasti tisti, ki so se kesali, da so oklevali prejšnje leto, ko je bilo gradivo mnogo cenejše. Večjih stavbnih del pa ni bilo. Bogata podjetja in ustanove niso več tvegala nalagati denarja v večja poslopja. Začel se je zastoj, ki je značilen za vojno dobo. Skoraj popolno mrtvilo je pa zavladalo letos spomladi, kar smo pokazali že pred meseci s točnimi številkami.

Zdaj bi se morala začeti jesenska stavbna sezona. Razumljivo je, da letošnja letna sezona ni bila živahna. Kljub temu je pa bilo sorazmerno precej, sicer manjših stavbnih del. Delo so nadaljevali pri številnih nedogotovljenih stavbah. Nekaj časa je tudi vladal zastoj, dokler ni bil urejen dovoz cementa. Zato so pa potem tem bolj hiteli. Novih del niso mnogo začeli. Reči je pa treba, da zastoj na srečo vendar in bil tako hud, kakor se je marsikdo bal. Glede na sedanje razmere moramo biti zadovoljni z letošnjo stavbno sezono. Upamo tudi lahko, da bo jesenska sezona dovolj živahna.

Osvoboditev vojnih ujetnikov

Ljubljana, 12. septembra.

Prav te dni so v teku pogajanja med zastopniki italijanskih in nemških oblasti za osvoboditev vojnih ujetnikov, ki so rojeni na ozemlju Slovenije, kolikor je zasedena od italijanskih čet, in ki so pripadali bivši jugoslovenski vojski.

Na odredbo Visokega Komisarja, ki se je zelo zanimal za usodo teh vojnih ujetnikov, so med tem občinske oblasti v Ljubljani ter okrajne oblasti ljubljanskega, novomeškega, logaškega, kočevskega in črnomeljskega okraja dolžne zbrati vse podatke, ki se nanašajo na vojne ujetnike, kolikor bivajo na ozemlju za katero so se te oblasti pristojne. Ti podatki se bodo lahko izpopolnili s podatki, ki jih bodo dale družine prizadetih.

Opozarja pa se, da se prošnje družinskih članov ne bodo mogle vlagati neposredno pri Visokem Komisarijatu. V ostalem bodo morale vsebovati priimek, ime in poklic ujetnika, naslov nemškega koncentracijskega taborišča, v katerem se nahaja in številko, s katero je ujetnik označen.

Podpore za onemogle

Ljubljana, 12. septembra

Zavod za socijalno zavarovanje Ljubljanske pokrajine je od Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu prejel seznam podpirancev, ki so na dan 9. 4. 1941. imeli stalno bivališče v Ljubljanski pokrajini. Dasi likvidacija Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu še ni izvršena, niti predvidoma še ne bo tako kmalu, vsled česar urad iz Zagreba ni prejel na račun likvidacijske imovine niti gotovine, niti vrednostnih papirjev, vendar je na račun tekočih dohodkov sklenil kljub pomanjkanju gotovine izplačevati onemoglostne in starostne podpore od dne, ko je prenehal z izplačevanjem Osrednji urad v Zagrebu. Začetkom septembra so bile 165 podpirancem nakazane onemoglostne in starostne podpore v višini, kot so jim bile priznane z odloki. Pri sedanjih težkih razmerah in občutnem pomanjkanju gotovine je urad storil vse, kar je bilo v danih razmerah mogoče, da onemoglim in ostarelim podpirancem olajša njihovo preživljanje. Osrednji urad še ni poslal celotnega seznama podpirancev niti ni vrnil prošenj onemoglih in ostarelih delavcev, katere je urad že v letu 1940 odstopil v obravnavanje in rešitev. Urad je ponovno urgiral predložitev zadevnih seznamov in vrnitev prošenj, da bo mogel nakazati podpore tudi ostalim prosilcem, in rešiti še nerešene prošnje. Vse podpirance in prosilce pa opozarja, da so sredstva za onemoglostne in starostne podpore zelo omejena in da bo mogel priznati podpore samo takim prosilcem, ki so siromašnega stanja in navezani samo na podporo urada. Urad bo tem upravičencem nakazal podpore takoj, ko prejme izkaze iz Zagreba, enako bo rešil vse še nerešene prošnje takoj, ko jih Osrednji urad vrne, zato opozarja interesente, da je vsaka urgenca nepotrebna, ker ima te primere stalno v evidenci.

Sanitetna avtokolona v Logatcu

Logatec, 12 septembra.

Dne 8 septembra je sanitetna avtokolona s svojimi zdravniki-specialisti prispela v Dolenji Logatec. Kakor o priliki njenega prvega poseta 13. junija, tako je bil tudi sedaj pritok ljudstva zelo velik. Sedmorica zdravnikov-specialistov je v napornem sedemurnem delu izvršila 1065 preiskav.

Dan pozneje 9. t. m. je avtokolona vršila svoj posel v Gorenjem Logatcu, kjer je do sedaj še ni bilo. Občani so tu v še večjem številu hodili na preiskave in se posluževali ugodne prilike, ter je bilo izvršenih 1067 preiskav, kar je za razmeroma mali Gorenji Logatec zelo mnogo. V obeh Logatcih je bilo v teku dveh dni izvršenih 2132 preiskav! Največ obolenj je bilo dognanih na organih krvnega obtoka, sicer pa je zdravstveno stanje prebivalstva ugodno.

Občani obeh Logatcev se najtopleje zahvaljujejo N. E. Petragnaniju, načelniku zdravstva notranjega Ministrstva Fašistične Vlade Italijanskega Imperija in g. dr. Duceju, ravnatelju sanitetne avtokolone za veliko delo, katero je bilo izvršeno v tem kratkem času na polju zdravstva in zdravstvene zaščite.

KINO MOSTE
Od 12. do 16. sept.
FRANKENSTEINOV SIN
Boris Karloff, sloviti igralec misterioznih filmov v komadu strahu in groze
JASTREB ZAPADA
Fred Scott, pojoči kowboj v mični romanci z divjega zapada.

Iz Novega mesta

— **Požar na Cerovcu pod Gorjanci.** V hiši Martina Bartolja, delavca iz Cerovca, je prejšnji teden nastal požar, ki je napravil ogromno škodo. Uničil je lani sezidano hišo in vso opravo v njej, poleg tega pa tudi nekaj prihranjenega denarja. Ogenj je nastal, ko sta bila Bartolj in njegova žena na delu. Ko so ljudje ogenj zapazili, so sicer takoj prihiteli na pomoč. Ker se je pa ogenj razširil zelo hitro na vse poslopje, se iz hiše ni dalo rešiti ničesar. Ker Bartolj ni bil zavarovan, trpi ogromno škodo in ga priporočamo usmiljenim srcem v pomoč.

— **Gostovanje SK Elana.** V nedeljo 14. t. m. bo gostoval dolenjski prvak SK Elan s svojim kompletnim moštvom v Ribnici, kjer bo odigral s tamošnjim SK Ribnico prijateljsko tekmo. Na to gostovanje se poleg prvega moštva odpravljajo tudi juniorji. Za gostovanje domačega SK Elana vlada med športnim občinstvom veliko zanimanje in nadejamo se, da bo s to tekmo SK Elan potrdil svoj sloves.

— **Vpisovanje trgovskih vajencev in vajenk.** V nedeljo 14. t. m. od 9. do 12. bo v poslopju državne realne gimnazije vpisovanje trgovskih vajencev in vajenk v strokovno-nadaljevalno šolo. Delodajalci so dolžni k vpisu poslati vse svoje vajence in vajenke. K vpisu se morajo zglasiti tudi oni, ki so že posečali strokovno-nadaljevalno šolo. Za vpis je vsak dolžan prinesti s seboj zadnje šolsko spričevalo, rojstni list in učno pogodbo. To šolo so dolžni obiskovati vsi vajenci in vajenke iz Novega mesta, Bršljina, Bučne vasi, Ločne, Rogovega, Žabje vasi, Gotne vasi, Regerče vasi, Šmihela, Broda in Irče vasi.

— **Nesreče.** Per Cvetko iz Dalinega vrha pri Št. Petru je na paši padel in si zlomil desno roko. Pri delu na žagi je padla težka deska Virantu Ivanu iz Rumanje vasi na desno nogo in mu jo zlomila. 7letni deček Poglajen Matija iz Draganjega sela se je po delu vozil proti domu, pa ga je podrl neznan kolesar. Pri padcu je zadobil težke poškodbe. Vsi ponesrečenci se zdravijo v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji.

— **Dijaška kuhinja v Novem mestu.** V šolskem letu 1941-42 bo dijaška kuhinja poslovala kot prejšnja leta. Dijaki, ki žele dobivati hrano naj vložé prošnjo na naslov: Dijaška kuhinja v Novem mestu. Prispevek za hrano je predvsem v živilih.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 12. septembra: Ime Marijino, Gvidon

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Mati

Kino Sloga: Suženj ljubezni

Kino Union: Marco Visconti

Kino Moste: Frankenšteinov sin in Jastreb zapada

Veseli teater ob 20. v Delavski zbornici

Razstava slik L. Perka v galeriji Obersnel na Gosposvetski cesti

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta 47.

★

— **Nov grob.** Včeraj je umrl v Ljubljani g. Josip Juh, finančni in računski inspektor v pokoju. Pokojnik je užival velik ugled in spoštovanje pri vseh, ki so ga poznali. Pogreb bo jutri ob 16. iz kapele sv. Antona na Žalah. Pokojniku blag spomin, g. bratu in sestri naše iskreno sožalje!

ŠAH

Italijanski nacionalni šahovski turnir v Firenci je napredoval do četrtega kola. Udeležujejo se ga iz Firence Gabinara, Castaldi, Roselli, iz Rima Ceccato, Nestler, iz Milana Bonfioli, iz Torina Borioni, iz Benetk Helmann in iz Napolija Del Vecchio. Po četrtem kolu vodijo s 3½ točke Roselli, Castaldi in Del Vecchio.

Germanist Petersen umrl

Nedavno je umrl germanist berlinske univerze Julius Petersen, star 62 let. Evropska germanistika je izgubila v njem svojega odličnega predstavnika. Petersen je med drugim proučeval tudi Goethejevo ustvarjalno delo in poskusil je zajeti splošno revizijo temeljev germanistike v obsežnem delu »Veda o pesništvu«, čigar prvi zvezek je izšel pred dvema letoma in ki ga bo morda mogoče dovršiti s pomočjo avtorjeve zapuščine, ko bo zbrana in pregledana. Zadnjič je prišlo njegovo ime v svetovno javnost v zvezi z vestjo o nameravani novi narodni izdaji Schillerjevih del. To delo je hotel Petersen religirati z nekaterimi drugimi odličnimi germanisti, pa ga je prehitela smrt.

Od 12. t. m. dalje ima potovalna pisarna CIT, Ljubljana, Tyrševa 11, uradne ure od 9. do 12.30 in od 15. do 18. ure. 403-n

Malo italijanščine za vsak dan 42

Družina in sordniki. Famíglia e parènti.

Avéte mólti parènti — ali imate mnogo sorodnikov? Si, hò un parentádo numeróso — da, imam številno sorodstvo.

La famíglia — družina: gli ávi (l'ávo) — pradedje, predniki, il trisávolo — prapraded, la bisnònna (la bisávola) — prababica, il nònno, la nònna — stari oče, stara mati, i genitóri — starši, il pádre (patèrno) — oče (očetovski), la mádre (matèrna) — mati (materinski), il suòcero — tast, la suòcera — tašča, il gènero — zet, la nuòra — snaha, il patrígno — očim, la matrígna — mačeha. I discendènti — potomci: il fíglio — sin, la fíglia — hči, il nipóte (nipotíno) — nečak in vnuk, la nipóte (nipotína) — nečakinja, lo zío — stric, la zía — teta, il fratèllo — brat, la sorèlla — sestra, i fratèlli — bratje in sestre, l'òrfano — sirota. — Il tutóre — skrbnik, varuh, il pupíllo — varovanec. Il cugíno — bratranec, la cugína — sestrična.

Bábbo — ata, očka; mámma — mama. Papà — papa, mammà — mama.

L'álbero genealògico — rodovnik. La parentéla — sorodstveno razmerje.

Matrimònio e nòzze — zakon in svatba: la còppia — poročni (zakonski) par (novoporočenca — gli spòsi novèlli). Il marito — zakonski mož, la móglie — zakonska žena. Fidanzársi — zaročiti se, il fidanzaménto — zaroka, il fidanzáto (la fidanzáta) — zaročenec (zaročenka), i fidanzáti ali: i proméssi spòsi — zaročenca. Lo spòso — ženin, la spòsa — nevesta. Dov'è la vòstra signóra — kje je vaša žena (gospa, soproga)? Sposáto — poročen; il párrocco ci ha sposáto — župnik naju je poročil. Maritársi — omožiti se: mia sorèlla si è maritáta; ammogliársi — oženiti se (ali: prénder móglie): mío fratèllo si è ammogliáto (ali: ha préso móglie). La dòte — dota, il corrèdo — bala. I matrimònio — zakon, lo sposalízio (la benedizióne nuziále) — poroka, le nòzze (gli sponsáli) — svatba. Il védovo (la védova) — vdovec (vdova). Passáre a secónde nòzze — vnovič (v drugo) se poročiti.

Lo scápolo — samec, la zittèlla (la zittellóna) — samica (stara devica). E' úna ragázza da maríto — za poroko godno dekle.

Il divòrzio — ločitev. Divorziáre — ločiti se; hánno divorziáto — ločila sta se.

Un matrimònio d'amóre — zakon iz ljubezni. Un matrimònio di ragióne (d'interèsse) — zakon zaradi koristi. Un matrimònio combináto — zakon iz posredovanja. Úna còppia mále assortíta — ta par ne gre skupaj (= slabo izbran par).

Mío zío a tré fígli del prímo lètto e úno del secóndo — moj stric ima tri sinove iz prvega zakona in enega iz drugega. La súa secónda móglie ha dúnque tré figliástri — njegova druga žena ima torej tri pastorke. Il quárto è il súo fíglio uteríno — četrti je njen lastni sin. Il fratellástro — po pôli brat. Il fratèllo uteríno — pravi brat. Fratèllo di látte — rejenček (v razmerju do dojiljinih otrok).

La pòvera orfanèlla è diventáta fíglia adottíva d'un ríccо negoziánte — uboga sirota je postala pohčerjenka bogatega trgovca. Ha un pádre adottívo — ima adoptivnega očeta. Sarà l'ereditièra — ona bo dedinja. L'erède — dedič.

Quánti bambíni avéte? Ne hò dúe, un máschio e úna fémmina — koliko otrok imate? Imam jih dvoje, fanta in deklico (prav za prav: moškega in ženskega spola!).

Quéi dúe ragázzi sóno gemèlli — ona dva dečka sta dvojčka. Il gemèllo — dvojček, la gemèlla — dvojčica (le gemelle — dvojčice).

Chi è il vòstro padríno — kdo je vaš boter? Chi è la vòstra madrína — kdo je vaša botra?

Si déve indicáre il cápo (délla) famíglia — navesti je treba družinskega poglavarja. Mía mádre è úna buòna massáia — moja mati je dobra gospodinja.

Cerchiámo una dònna di mèzzo servízio — iščemo postrežnico. Abbiámo congedáto la nòstra domèstica — odpustili smo našo služkinjo.

Il padróne ha un vécchio domèstico (un vécchio domèstico) — gospodar ima starega slugo. Dov'è il camerière — kje je sluga (v gostilnah itd. tudi: natakar)?

Státe in servízio, siète a servízio — ali ste v službi? Un cuòco — kuhar, una cuòca — kuharica.

Chiamáte il portináio — pokličite hišnika!

Razveseljivo število najmlajših na plavalnem prvenstvu

Včeraj je na 200 m hrbtno zmagal Grašek, na 400 m prosto Močan, na 200 m prsno Herzog in na enaki progi za ženske Wernerjeva — Med mladino na 50 m je bil izvrsten Urbas

Ljubljana, 12. septembra.

Drugi in predzadnji dan letošnjega plavalnega prvenstva, ki je privabil v kopališče SK Ilirije skoraj prav toliko ljudi kakor prvi, je potekel v slabših vremenskih okoliščinah. Sicer se je ozračje nekoliko ogrelo, vendar so oblaki pokrili sonce, ki je prejšnji dan tako prijetno preganjalo prezgodnje jesensko razpoloženje. Upajmo, da bo Pluvius prizanesel še danes, ko bo s plavanjem na 1500 m, s štafeto 3x200 m prsno in ekshibicijskimi skoki za prvenstvo končano. Naj mimogrede pristavimo, da se bo današnja prireditev začela ob 17. in da bo, če bo treba, tudi pod — dežniki.

Organizacija je bila včeraj znatno boljša in je bilo očitno, da je v vsem mehanizmu sodelovanja med prirediteljem in sodniškim zborom pri izvajanju sporeda prišlo do potrebne pravilne razdelitve funkcij. Sodniški zbor, ki je sodeloval skoraj v enaki sestavi kakor prejšnji dan, se je energično zaščitil pred vsiljivostjo nepoklicanih in je tako mogel mirno in izbrano opravljati svojo dolžnost. Spored, ki je obsegal osem točk in waterpólo tekmo, je bil v nagli vrstitvi disciplin opravljen v najkrajšem možnem času, ker je bilo po godu gledalcem in nastopajočim.

Pet točk in osem tekem

Točno ob napovedani uri je starter poklical na start tekmovalce na 200 m hrbtno. Nastopili so samo trije in je med njimi bil Grašek daleko najboljši. Zadnje plasirani Lampret je bil diskvalificiran.

Na 400 m prosto za moške je nastopilo 10 tekmovalcev. Žal je med njimi manjkal sicer prijavljeni Žižek, ki je dobil prejšnji dan pri waterpolo tekmi rahlo blesuro. Kakor znano je Žižek pred leti postavil prav v tej disciplini čas evropske vrednosti, pa bi bil njegov nastop včeraj izredno zanimiv za občinstvo, ki je bilo tako zaradi nesrečnega slučaja ob velik užitek.

Tekmovalce so razdelili v dve skupini po približnih sposobnostih. Kljub temu pa je bila med njimi velika razlika. V skupini boljših so startali Močan, Mihalek, Hudnik, Smrkolj in Rotter. Zmagal je Močan 5:23,1 za celih 19 sekund pred naslednjim Mihalekom in za 46.9 sekunde pred poslednjim Rotterjem. V drugi skupini je bil prvi na cilju Vlachy (6:18.2), ki se ga je dolgo časa oklepal Andoljšek.

Imponiralo je včeraj število prsnih plavačev na progi 200 m. Nastopilo jih je 11 in ni bilo med njimi niti prevelikih razlik. Zmagal je Herzog pred Brozovičem v času 3:07.4. V to vrhnjo skupino spada tudi Žigon, med tem ko Sovre, Prešern in Mikyška tvorijo spet razred zase. Med »prihajajočimi« sta najboljša Potočnik in Fugina, ki mu je včeraj zaradi diskvalifikacije Potočnika pripadlo tudi prvo mesto v drugi skupini.

Ilirija dosega z marljivim delom v okviru svoje plavalne šole, ki jo je doslej vodil trener Köstner, sedaj se pa poslavlja od Ljubljane, vidno lepe uspehe. Najrazveseljivejše dejstvo vsega letošnjega prvenstvenega tekmovanja je vprav veliko število mladih talentov, ki so že po kratkem šolanju pokazali velik napredek. Te pridne in vnete fante in dekleta moramo pohvaliti, želeč, da bi ostali vztrajno na svoji poti in ko bo potrebno, da bi uspešno prevzeli zastopanje beloželenih barv.

V tekmovanju na 50 m za juniorje sta bili spet dve skupini. Najsposobnejši med nastopivšo desetorico je Urbas, ki je za svoja leta in dobo sistematičnega dela, preplaval progo v dobrem času 35,3 sekunde. Poženel in Sežun sta mu najnevarnejša tekmeca. V drugi skupini je bil prvi Žigon II, ki je imel z Zablatnikom precej opravka, predno ga je potisnil na drugo mesto.

Glede na rezultat je v vsem včerajšnjem sporedu dosegla nedvomno najlepši uspeh Wernerjeva v točki 200 m prsno za ženske. Ko bi bila plavala v moški konkurenci, bi se bila uvrstila vsaj na peto mesto, če ji ne bi močnejša okolica pomagala do še boljšega časa. Čas Wernerjeve 3:25.8 je prav dober. Pozornost vzbuja tudi drugoplasirana Koželjeva II. Mlada plavalka plava zelo lepo in obeta najlepši razvoj.

Plavalne točke včerajšnjega dne, v katerih so postali **prvaki na 200 m hrbtno Grašek, 400 m prosto Močan, 200 m prsno Herzog, 50 m juniorji Urbas in 200 m prsno za ženske Wernerjeva,** je bil s tem končan.

Časi in vrstni red na cilju so bili v posameznih disciplinah naslednji:

Tehnični rezultati

200 m hrbtno, moški:

1. Grašek 3:02.8, 2. Petek 3:09.8, 3. Lampret 4:11 je bil diskvalificiran.

400 m prosto, moški:

I. 1. Vlachy 6.18.2, 2. Andolšek 6.21.6, 3. Jovanovič 6.29.9, 4. Kerševan 6.53.4, 5. Sežun 7.15.1.

II. 1. Močan 5.23.1, 2. Mihalek 5.42.1, 3. Hudnik 5.56, 4. Smerkolj 6.10, 5. Rotter 6.10.

200 m prsno, moški:

I. 1. Potočnik 3.37.4 je bil diskvalificiran, 2. Fugina 3.39.4, 3. Hocevar 3.41.9, 4. Krašovec 3.43.5, 5. De Gleria 3.52.5.

II. 1. Herzog 3.07.4, 2. Brozovič 3.08.4, 3. Žigon 3.10.4, 4. Sovre 3.23.1, 5. Prešern 3.25.8, 6. Mikyška 3.28.

50 m prosto, juniorji:

I. 1. Urbas 35.3, 2. Poženel 36.4, 3. Sežun 36, 4. Fabijan 39.5, 5. Honzak 40.

II. 1. Žigon II 42.1, 2. Zablatnik 42.5, 3. Sovre II 43, 4. Pitanic 45.6, 5. Vadnav 55.6.

200 m prsno, ženske:

1. Werner 3.25.2, 2. Koželj II 3.41.8, 3. Koželj I 4.13, 4. Filipič 4.28.2.

Waterpolo
plavi : beli 6:3 (2:2)

Žoga je čuden magnet. Naj jo preganjajo po zelenih tratah, na belih igriščih ali v vodi, vedno — potegne. Ko bi se bila včerajšnja prireditev končala s plavalnimi točkami, bi gledalci zapuščali kopališče nedvomno v veliko bolj mlačnem razpoloženju. Waterpolo pa jih je razgibal: če ne vsaj ta, ki smo ga videli v vodi, pa tisti, ki je njega nujni sestavni del okoli bazena na suhem.

Sestave moštev belih in plavih so bile včeraj precej izmenjane, tako da prav za prav ni mogoče reči, da je bila tekma revanža za ono v sredo. Pri plavih sta zlasti manjkala Žižek in Köstner, ki sta ju nadomestila uspešno Linhart in Smrkolj. Beli so prav tako pripeljali »nove« moči na »teren«. Nastopili so takole:

Plavi: Pribovšek, Kerševan, Jamnik, Brumec, Močan, Linhart in Smrkolj.

Beli: Dežman, Watzke, Grašek, Primožič, Gjud, Hribar in Mihalek.

Beli so morali tudi včeraj priznati premoč plavega moštva, ki je bilo v vseh pogledih boljše. Do odmora so beli še nekako držali ravnovesje, potem pa ni šlo več.

Z efektnim strelom so postavili prvi rezultat plavi, ki so jim pa po zgladnih kombinacijah beli kmalu vrnili dvojno, tako da so vodili 2:1. Ker je bil izključen eden plave sedmorice, je bila situacija nekaj časa kritična za plave. Z naglim prodorom pa se jim je posrečilo celo izenačiti. Tako je ostalo do konca prvega polčasa, ker je Pribovšek odlično branil vse nevarne poskuse belih napadalcev.

V drugem polčasu so plavi takoj v vodstvu in si to prednost kmalu utrdijo še z nadaljnim golom, ki je bil prava majhna mojstrovina prisebnosti in tehnike igranja. Belim se je kasneje posrečilo znižati z naglo akcijo na 4:3, toda do konca so morali še dvakrat kapitulirati.

Včerajšnjo tekmo je sodil Vrankar. V sredo pa je bil sodnik dr. Stegnar in ne Stergar, kakor je »popravil« tiskarski škrat.

Italijansko žensko plavalno prvenstvo v Trstu

V soboto in nedeljo bo v Trstu žensko državno plavalno prvenstvo. Zanimanje zanje je veliko tako med številnimi prijavljenimi plavalkami kakor tudi med tržaškim občinstvom, ki je naklonjeno svojim zastopnicam. Večino sobotnega sporeda bodo izpolnila izločilna tekmovanja, medtem ko bodo vse odločitve padle šele v nedeljo.

Novice iz italijanskega nogometa

Po sestanku pristojnih forumov so sedaj že določeni pari za vso tekmovalno sezono. Razen tega je Federacija sprejela na program svojih mednarodnih prireditev v bližnji sezoni dve tekmi, in sicer s Hrvati in Madžari.

Oficielno nogometno sezono 1941/42 bo otvorilo tekmovanje za Italijanki pokal, ki se bo začelo 5. oktobra. Dne 26. oktobra pa bo že na sporedu prvo kolo prvenstvenih tekem v vseh treh serijah.

*

— **Zbor slovenskih lahkoatletskih sodnikov (službeno!)** Za damsko prvenstvo v lahki atletiki, ki se bo vršilo v nedeljo 14. t. m. v priredbi SK Elana v Novem mestu na sportnem prostoru na Loki s pričetkom ob pol 10. je bil določen naslednji sodniški zbor: vrhovni sodnik: **Hvale**, vodja tekmovanja: **Zupančič**, sodniki: Perovič, Finc, Vahter, Kermavner, Mevla, dr. Žebot in geom. Černe. Tajnik.

SK Svoboda (Ljubljana) Danes v petek obvezen trening od 16 dalje za vse igralce I. moštva in juniorjev. Kdor se ne bo udeležil treninga ne bo igral! Kobal in Zadravec sigurno!

DNEVNE VESTI

— **Florentinski romarji na grobu Bruna Mussolinija.** Ob 30-dnevnici smrti Bruna Mussolinija so se trije mladi florentinski dopolavoristi napotili peš v Predappio in položili v imenu svojih delavskih tovarišev na grob Bruna Mussolinija lavorjev venec. Mladeniči so prehodili peš 130 km.

— **Obsojeni trgovec.** V Sieni je bil obsojen trgovec z dišavami Arturo Soldatini na 3 leta ječe in na 5000 lir globe, ker je prikrival večjo količino mila.

— **Smrt stoletnice v Rimu.** V starosti 103 let je umrla v Rimu Francesca Ridolfi, vdova Mariotti, ki je bila rojena 2. aprila leta 1838 v Gernignanu (Pesaro) in ki je bila mati 9 sinov.

— **Nagrada Bergamo.** Prireditelјski odbor »Nagrade Bergamo« je odločil, da se sedanja nagrada 90.000 lir zviša na 100 tisoč lir, dočim bo nagrada za leto XX. zvišana na 120.000 lir. Nagrade umetnikom za letos bodo izplačane v nedeljo 14. septembra. Slavnosti se bo udeležil tudi minister Bottai.

— **Osebni uradni znak dalmatinskega guvernerja.** Predsedništvo ministrskega sveta je dovolilo guvernerju Dalmacije rabo osebnega uradnega znaka v obliki modrega praporja s tremi levjimi glavami in liktorskim fašjem. Razsežnost znaka je enaka kot za uradne znake oficirjev, generalov in admiralov.

— **Raizskovanje gora na Kosovem.** V Tirano je dospel ing. Pietro Gighlione, znani gorski plezalec, ki že dobro pozna albanske gore in ki namerava spopolniti svoje prejšnje ekspedicije z raziskanjem goratega predela Kosova. Na pobudo albanskega založništva »Distaptur« je bila nedavno objavljena knjiga ing. Gighlionea, v kateri je opisal glavno gorovje v Albaniji, katero je preplezal preteklo leto.

— **Delovanje goriške pokrajinske bolniške blagajne.** O obsegu dela goriške pokrajinske bolniške blagajne govore naslednje številke, ki veljajo za dobo od 27. julija do 30. avgusta t. l.: Povprečno število zavarovanih: moških 16.986, žensk 3116, skupno 20.102. V istem razdobju je bilo bolnih povprečno 464, v odstotkih povprečno 2.30%. Kot podpore za zdravljenja je bilo izplačanih 123.000 lir, porodnicam 2969 lir, kot podpore ob smrti 400, druge podpore 2198 lir. Skupno 128.567.95 lire. Od 1. januarja do 30. avgusta je Blagajna izplačala skupno 897.896.70 lire.

— **Italijanske čebele za Dansko.** Danska proizvodnja medu v vrednosti okrog 33 milijonov kron se ima mnogo zahvaliti po uradnih statistikah italijanskim čebelam, imenovanim »Regina«. Čebele te vrste izvažajo iz Italije na Dansko z letali.

— **Vesel dogodek v vlaku.** V direktnem vlaku Pescara—Rim je neka Fanny Ricci nenadoma dobila porodne krče. Neka potnica je opozorila službujočega nameščenca, ki je poklical na pomoč vojaškega zdravnika, ki se je vozil v istem vlaku. Ženo so spravili v oddelek prvega razreda in preden je vlak dospel na postajo Termini, je žena rodila moško dete. Z rimske postaje so porodnico takoj odpeljali v bolnišnico. Mati in otrok sta zdrava.

— **Tečaj EIAR za pevce v zborih in goslače.** S 1. oktobrom se bo začel na sedežu EIAR v Rimu in Torinu nov tečaj za tiste pevce in pevke, ki bi želeli sodelovati v radijskih zborih. Razpisan je tudi natečaj za nekaj goslačev za orkestre na sedežu v Rimu. Prošnjo z vsemi osebnimi podatki morejo vložiti do 18. t. m. (Roma, via Montello 5) tisti, ki imajo potrebno diplomo, so vpisani v Fašistični stranki in so pripadniki arijske rase.

— **Prepoved uporabe jajc v slaščičarnah in pekarnah finega peciva.** Ministrstvo za poljedelstvo in gozdarstvo je prepovedalo uporabo jajc pri pripravljanju slaščic za slaščičarne in pri peki piškotov.

— **Zagrebški velesejem je obiskalo že 150.000 oseb.** Od sobotnega popoldneva do predvčerajšnje srede je obiskalo zagrebški velesejem že 150.000 oseb. Zagrebčani kažejo za prireditev največje zanimanje. Kolektivne razstave Italije, Nemčije, Madžarske in Nizozemske so predmet največje pozornosti. Na sejmu sodeluje 405 razstavljalcev: 184 je Hrvatov, 89 Italijanov, 61 Nemcev, 23 Madžarov, 14 Nizozemcev, 12 pripadnikov Češkomoravskega protektorata, 1 je Francoz in 1 Bolgar. 78 razstavljalcev je razstavilo stroje, 56 tekstilije, 42 poljedelske produkte, 30 pohištvo, 26 pisarniške potrebščine, po 24 jih razstavlja lesne produkte, kemične in parfumerijske izdelke, po 23 steklenino, medicino in veterinarstvo, 17 prehrano, po 16 elektrotehnične, radijske in izdelke mehanike. Zastopani so še razstavljalci stavbnih, plinarniških, kožnih, gumastih, narodno-obrtnih in drugih izdelkov.

— **Tekstilna razstava v Benetkah,** ki je bila odprta 20 dni, je zaključena. Obiskalo jo je več tisoč oseb, industrijalcev, trgovcev, obrtnikov, delavcev in poljedelcev iz vseh krajev Italije. Najpomembnejši pa so bili obiski italijansko-nemške delegacije, ki jo je vodil predsednik Nemške tekstilne industrije dr. Groon, delegacije Madžarov, Švicarjev in Hrvatov.

— **Prodaja motornih vozil in njih delov v inozemstvo ni dovoljena.** Uradni list v Rimu objavlja Kr. zakonsko uredbo, ki prepoveduje za čas trajanja vojne vsako odsvojitev motornih vozil kakor tudi njih delov državljanom ali društvom drugih držav. Kdor bi se pregrešil proti tej prepovedi, je kazniv z zaporom 6 mesecev in denarno kaznijo 500 do 10.000 lir. Izjeme od te prepovedi more od primera do primera dovoliti edino Ministrstvo vojske. Uredba je stopila v veljavo včeraj.

— **Šojarji na čvenk.** Dosti smo že brali o polharjih, zlasti o onih iz Višnje gore in okolice, o lovu na šoje se pa nič ne sliši. Šojarji vsako leto komaj čakajo, da nastopi kvaterni teden, ko je čas lova na čvenk. Na ta lov so hodili tudi naši slavni možje v starih časih. Na vse zgodaj zjutraj ali pa en dan prej jo mahnejo šojarji, opremljeni z limanicami in piščalkami, seveda pa tudi preskrbljeni z vsem potrebnim za želodec. Nad 300 limanic nastavijo na drevo, pod katerim napravijo veliko skrivališče, tako zvano uto. Iz nje se oglaša spretno šojarjeva piščalka, da privabi šoje, ki sedajo kar po vrsti na limanice in padajo na tla. Tako jih ujamejo 10 do 30. Šoje so nevarne mladim ptičem in zato po lovskem zakonu ni prepovedano loviti jih.

— **Gobji prašek.** Iz vseh užitnih gob lahko delamo prašek. Posebno priporočljivo je, da zmeljemo v prašek takšne vrste gob, ki so posušene precej trde, n. pr. lisičke, grive ali medvedje tačke, beti, trobente, ježevke, štorovke in drugo. V ta namen zrezane gobe posebno trdo posušimo na peči ali v peči (lahko tudi v pečici štedilnikov), nato pa jih zmeljemo v mlinčkih za kavo ali jedrca. Prašek hranimo v zaprtih posodah na suhem prostoru. Žlica takšnega praška na osebo nam da prav okusno gobjo juho ali omako. Na razstavi gob na Ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. okt. bodo razstavljeni tudi modeli tistih gob, ki so za izdelavo gobjega praška primerne.

— **Film o Bismarcku v Zagrebu.** Generalno zastopstvo nemškega filma v Zagrebu je priredilo v torek svečano predstavo Bismarckovega filma, ki prej v Zagrebu ni bil dovoljen. Povabljenih je bilo mnogo odličnih gostov in na vse je napravil film mogočen vtis. Ob zaključku predstave so povabljeni gostje navdušeno ploskali. Med predstavo je igrala nemška vojaška godba.

— **Nemški delavci izenačeni s hrvatskimi.** V smislu sporazuma med zastopniki nemškega poslaništva in hrvatske vlade je vsak nemški delavec včlanjen v pristojni nemški delovni organizaciji. V vseh zadevah, nanašajočih se na zaposlitev kakor tudi na delovne in plačilne razmere je povsem izenačen s hrvatskim delavcem.

— **Hrvatski delavci v Nemčiji.** Zagrebški list »Hrvatski Narod« priobčuje pod naslovom »Hrvatski delavci pomagajo kovati nemški meč« opis potovanja referenta za socialne zadeve pri hrvatskem poslaništvu v Berlinu v Porurje, kjer je zaposlenih na tisoče hrvatskih delavcev. Poročilo najprej zavrača trditev angleške propagande, da je vse Porurje v razvalinah. Po cele ure se lahko človek vozi z avtobusom pa ne vidi nikjer nobenih sledov ruševin. Krupp ove tvornice obratujejo s polno paro. V 74 taboriščih Porurja stanuje 10.000 hrvatskih delavcev, večinoma iz Bosne. Delavci so zadovoljni. V kratkem začne izhajati v Nemčiji »Hrvatska domovina«, poseben tednik, namenjen hrvatskim delavcem v Nemčiji.

— **Nemška in hrvatska mladina.** V zagrebški Delavski zbornici je bila te dni prireditev hrvatske delovne mladine, kateri so prisostvovali med drugimi korporacijski minister dr. Sušić, zastopnik zunanjega ministra dr. Vrančič, državni tajnik za propagando Nikolič ter zastopniki nemškega poslaništva in nemške vojske. Govorniki so naglašali nerazdružno povezanost hrvatske mladine z novi svet ustvarjajočo nemško mladino, kakor tudi trdno voljo Hrvatske zgraditi ob strani Nemčije in po njenih novih življenjskih zakonih tudi srečno in svobodno Hrvatsko.

— **Vsak četrtek samo ena jed.** Zagrebška mestna občina je odredila, da se bo smela od tega tedna dalje vsak četrtek v gostilnah in zasebnih hišah kuhati samo ena jed.

— **Delo v tovarni »Ključ« obnovljeno.** V znani tovarni nogavic »Ključ« v Sarajevu, kjer je bilo zaposlenih pred vojno 200 delavcev, pa je bilo delo v začetku vojne ustavljeno, so začeli te dni zopet delati. Zaenkrat je pa zaposleno v tovarni samo 50 delavcev.

— **Iz trgovinskega registra.** Zanatska banka kraljevine Jugoslavije a. d. podružnica Ljubljana se imenuje odslej italijansko: Banca Artigiana S. A. Lubiana, slovensko pa Zanatska banka a. d. Ljubljana. Banka je postavljena pod sekvestra in za sekvestra je bil imenovan cav. uff. dr. Carlo Scala, pod čigar vodstvom se bo odslej nadaljevalo bančno poslovanje. Po njegovem nalogu podpisujejo banko kolektivno Rajko Ogrin, upravnik v Ljubljani, Gjud Aleksander, brivski mojster in posestnik v Ljubljani, Iglič Franjo, krojaški mojster v Ljubljani, Kavčič Jakob, pekovski mojster in posestnik v Ljubljani in Kregar Josip, tesarski mojster in posestnik v Ljubljani. Za podpisovanje redne korespondence je poleg njih pooblaščen tudi uradnik banke Miroslav Punčuh namesto oziroma za zadržanega upravnika.

— **Nesreče.** Tudi včeraj je bilo v ljubljansko bolnico sprejetih več žrtev raznih nesreč. Ponesrečil se je tudi znani kipar Zdenko Kalin; padel je s kolesa in si najbrž zlomil levico, kar bo šele pokazala zdravniška preiskava. — Po stopnicah je padel 17-letni trgovski vajenec Aleksander Križman iz Ljubljane in se močno pobil po glavi. — Ana Simončič se je napila neke strupene tekočine, da so ji morali v bolnici izprati želodec. Nevarnosti za njeno življenje ni. — Stane Otoničar, 17-letni delavec iz Ljubljane, si je na cirkularki obrezal prste levice. — Vladimir Kavčič, 33-letni sluga železniške nabavljalne zadruge, je obstreljen v desnico in hrbet.

Iz Ljubljane

—lj **Ribji trg.** Danes na trg ni prispelo nič morskih in ne rečnih rib; zadnje dni je bil zelo slab ribolov na morju zaradi burje in začeli so loviti po svetlih nočeh šele v sredo, tako da ribiči niso mogli kriti niti domačih potreb. Zaradi nenadnih neprilik niso prispele tudi rečne ribe.

—lj **Akcija za meso in mast.** Sporočamo tistim, ki so se prijavili za meso in mast pri našem socialno gospodarskem odboru v Frančiškanski dvorani in drugim interesentom, da je naše organizačno delo v polnem teku. Tudi nam je že večja množina malih prešičkov po zaslugi naših odbornikov na razpolago. Obenm naprošamo vse tiste vpokojence, katerim dopušča čas, in ki imajo veselje in smisel za skupno delo, naj se javijo v soboto 13. t. m. popoldne od 14. do 17. ure v Frančiškanski dvorani. Posebno so dobrodošli tisti, ki imajo brezplačno ali vsaj polovično vozninо po železnici. Odbor.

—lj **Za nabiralno akcijo medicinske klinike v Ljubljani** so darovali na našo prošnjo g. Tone Verbič, Vrhnika 380, g. Karlo Kovač, Stari trg pri Rakeku 500, g. Karl Roblek, Ljubljana 100, g. Deržaj, Ljubljana 100, neimenovani 50, g. Joško Majaron, Borovnica pa 20.000 lir. Vsem dosedanjim darovalcem se iskreno zahvaljujemo, posebno pa g. Jošku Majaronu, ki je prvi odkupil eno posteljo na medicinski kliniki. — Predstojništvo medicinske klinike v Ljubljani.

—lj **Stavbna dela pri novi ribarnici.** Dosedanja dela so bila v glavnem le pripravljalna. Zidarji so pripravljali kamnite kvadre za zid ob obrežju in podirali so stari betonski obrežni zid. Zdaj so pa že začeli zidati nosilni zid nad strugo. Vprašanje je, če bodo mogli stavbo spraviti pod streho pred začetkom jesenskega deževja ali vsaj pred nastopom hujšega mraza, vendar pa delo zadovoljivo napreduje.

u— **Več vodnikov po Ljubljani bo potrebnih** o velesejmu, da bodo za malo oskrbnino vodili tujce iz stanovanjskega urada, ki bo tujcem nakazoval sobe, v hiše in stanovanja, kjer se bo nahajala tujcem nakazana soba. Za take vodnike bi bili posebno primerni olikani in izobraženi ljudje, kakor dijaki višjih razredov srednjih šol, akademiki, posebno pa nezaposleni inteligenti, učitelji, uradniki i. dr. Reflektante vabimo, naj se javijo pri Turističnem odboru za Ljubljano v mestnem gospodarskem oddelku v I. nadstropju v Beethovnovi ulici št. 7. Prednost bodo imeli seveda tisti, ki poleg slovenščine znajo tudi italijanski in druge jezike.

—lj **Novo veliko stabno delo — zavetišče na Bokalcah.** Mestna občina je oddala prva velika stavbna dela za zavetišče onemoglih na Bokalcah in delavci so že 14 dni na delu. Zidanje stanovanjskih objektov sta prevzeli dve ljubljanski podjetji. Izkop kleti in temeljev napreduje precej dobro, ker so zaposleni številni delavci. Čeprav so začeli delati precej pozno, smemo pričakovati, da bo pred zimo, čeprav se bo mraz začel zgodaj, zbetonirano vsaj kletno zidovje. Potrebovali bodo mnogo gradiva in dovoz ne bo lahek že zaradi tega, ker je stavbišče na griču in cesta ni posebno dobra. Zdaj jo utrjujejo skozi Brdo, da bo pripravljena za težji promet, ko bodo končana zemeljska dela na stavbišču.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 18. in 20. uri

KINO MATICA TELEFON 22-41

Najnovejši Giglijev velefilm!

Mati

Emma Gramatica, Beniamino Gigli. To je film pretresljive vsebine in krasnega petja. Nudil Vam bo nepozaben glasbeni užitek!

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Danes poslednjič!

Leslie Howard in Betti Davis v globoko dramatičnem filmu

Suženj ljubezni

KINO UNION TELEFON 22-21

Vsled ogromnega zanimanja občinstva predvajamo še danes

Kapitan Furia

Victor Mc Laglen, Brian Aherne. Film o heroju, neustrašenem borcu za pravico in svobodo. Film poln zabave.

SAMO ŠE DANES

VESELI TEATER

GOSTOVANJE GE. POLONCE JUVANOVE

ZAČETEK OB 20. URI

—lj **Zatvoritev prehoda skozi Lattermannov drevored.** Zaradi prireditve Ljubljanskega velesejma, ki bo letos od 4. do 13. oktobra, bo prehod skozi Lattermannov drevored, ki vodi od spodnjega dela otroškega igrišča mimo velesejmskih paviljonov proti Pivovarni Union zaprt od 15. septembra do 18. oktobra.

—lj **»Kapitan Furia« danes zadnjikrat!** Uprava kina Uniona se je z ozirom na veliki uspeh in ogromno zanimanje za odlični film »Kapitan Furia«, odločila predvajati film še danes pri vseh predstavah. Splošna sodba vseh, ki so doslej videli ta film, je bila najugodnejša. V polni meri velja za to filmsko delo ocena v zadnji številki »Našega kina«: Kapitan Furia je film za najširše kroge občinstva. Vsi tisti, ki ga doslej še niso videli naj ne zamude zadnje prilike in naj si film danes ogledajo. 1511

—lj **Obe gospodični, ki sta bili v torek dne 9. t. m. ob 7 uri zvečer navzoči na Tyrševi cesti pred trgovino Kolar pri nezgodi 12-letnega dečka v sivi obleki ter ga spremili domov in gospoda, ki je bil očividec dogodka in se ponudil dečkovi materi za pričo, najvljudneje prosimo, da sporoče svoje naslove upravi lista.**

—lj **Dr. Rodoschegg ne ordinira do 27. septembra.** 402-n

CORA - CORA

l'aperitivo di gusto moderno.

Si prende con selz.

aperitiv modernega okusa.

Pije se s sodavico.

RAPPRESENTANZE

importanti assumonsi per vasta clientela Italia. Referenze di primo ordine. —

ZASTOPSTVA

prevzamemo za širok krog odjemalcev v Italiji. Na razpolago prvovrstna priporočila.

Studio Tecnico Commerciale Rag. Carone — Avv. Cerillo — Cimarosa 84 — NAPOLI

FABBRICA ITALIANA MAGLIERIE MILANO:

Viale Regina Elena 44

Specialità: Maglie — Mutande — Felpati — Camiciole e maglierie fantasia in genere.

Si accettano rappresentanti esclusivisti regionali.

ITALIJANSKA TOVARNA TRIKOTAŽE MILANO,

Viale Regina Elena 44

Specialitete: majice, spodnje hlače, baržunasti izdelki. Puloverji z in brez rokavov v različnih barvah in oblikah.

Sprejmemo zastopnike z izključno pravico.

KOLO

dobro ohranjeno proda Bernardi, Malgajeva 4 1509

DVE MOŠKI OBLEKI

za srednjo postavo — dobro ohranjeni, prodam. Na ogled od 10. do 12. ure: Marijin trg št. 2/II. 1504

DESET PAROV ŠKORNJEV

visokih — usnjenih ali gumijastih — kupim. — Ponudbe na oglasni oddelek »Slovenskega Naroda« pod »Kupim 1503«.

†

Za vedno je zatisnil svoje blage oči najin ljubeči in iskreno ljubljeni brat, stric i. t. d., gospod

JUH JOSIP

finančni in računski inspektor v pokoju

Njegovo telo bo položeno v grob v soboto 13. t. m. ob 16. uri iz kapele sv. Antona na Žalah na pokopališče k Sv. Križu, njegova blaga duša pa naj uživa večno nebeško veselje.

Ljubljana, dne 12. septembra 1941.

Žalujoča: AVGUST, brat — ANA, sestra ter ostalo sorodstvo

Zanimivi so Vrhniški hribi

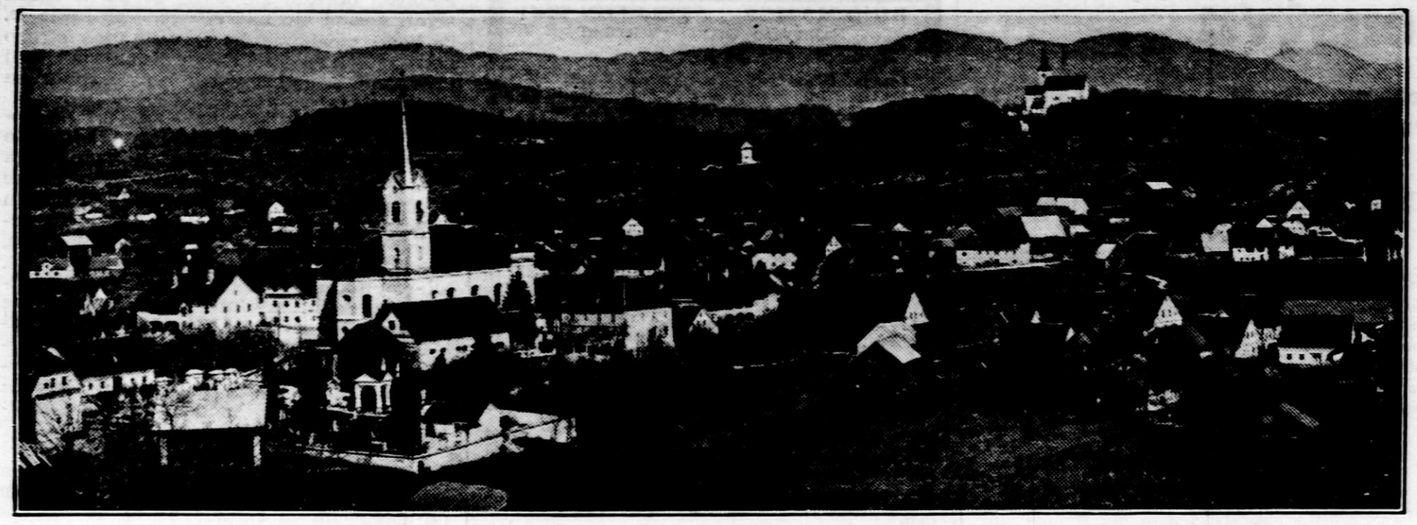

Ljubljana, 12. septembra.

Prekrasen in čudovit predel naše zemlje je Ljubljansko Barje z obrobnim hribovjem. Razprostira se od Ljubljane, Movnika in Ahaca gori do Borovnice in Vrhnike ob jugozahodnem mejnem robu. Pestra slika goric in gozdičkov, zelenih lok in svetlih naselij, posejanih po Barju, dela nate očarljiv vtis, pa naj jo uživaš z ravnine ali pa z Rožnika in Golovca. Ko ti drsi oko mimo našega mogočnega Krima in Polhograjskih dolomitov, se ustavi na višinah tam daleč na obzorju. **To so Borovniški in Vrhniški hribi.** Zadnji se raztezajo od Javerča do Sv. Treh Kraljev.

Morda si bil že v »Peklu« in občudoval divne slapove poskočne Borovniščice in srkal gorski zrak na Pokojišču visoko nad Borovnico. Prav je to! Veliko užitka boš tudi imel, ako se povzpneš na en ali drugi vrh nad Vrhniko in si ogledaš obenem ta slikoviti kraj. Hočem te voditi.

Ko izstopiš na prvi železniški postaji na Vrhniki, jo mahni proti Stari Vrhniki. Že od daleč te pozdravlja Sv Miklavž vrh Kurena (525), tam na levi pa Sv. Trojica, na katere obronkih in dalje gori v Hrib je razprostrta Vrhnika, ki jo boš pa mogel pregledati šele ob povratku. Ko prideš na Staro Vrhniko, ležečo v brežinah, te zajame onkraj vasi senčni gozd, markacije pa ti kažejo nadaljnjo pot. Na Kuren dospeš v 1 uri. Iznenadi te vabljiva lega na senožetni oazi sredi gozdov, stara, preprosta cerkvica s poslikanim lesenim stropom te vabi na ogled. Posebno pa uživaš prekrasen in obširen razgled. Oko ti plava po Ljubljanskem Barju tja do bele Ljubljane, pa od Ljubljanskega vrha (843), mogočnega čuvarja Vrhnike, doli do Krima, na severu pa na grebene in vrhove Polhograjskih dolomitov in do Sv. Treh Kraljev. Kar 18 cerkvic lahko našteješ, bliščečih se iz dolin in iznad pobočij. Prav v dalji pa je vrh Triglava, Ojstrica in Planjava.

Ako ti ni do nadaljnje ture, se vrni skozi Staro Vrhniko, kjer kreneš ali proti cerkvi sv. Pavla na Vrhniki (po Polju) ali pa (ob Gasilskem domu) na hribček Sv. Trojice. Od farne cerkve imaš 10 oz. 20 minut do izvirov Ljubljanice v Močilniku in Retovju izpod romantičnih sten, na Sv. Trojici z gozdnato Tičnico pa se ti nudi ponovno že opisani razgled, seveda v zmanjšanem obsegu.

Če si količkaj turista in planinca, pa jo mahneš s Kurena naprej na Planino (Ulaka, 770 in 809), ki tvorita skupno s Špico lep, v polkrogu potekajoči gorski hrbet. Na izbiro imaš krasno vojaško cesto ali pa markirano gozdno pot. V gozdnem hladu prideš v 1¼ uri na cilj. Zadivljen si ob razgledovanju z razglednega stolpa, ki ga je postavilo vrhniško Olepševalno društvo. Še delj kakor s Kurena ti nesejo oči, med drugim na Notranjsko (Nanos, Snežnik). Barje pa se ti kaže v izpremenjeni obliki. Njegove višinice so se skoro stopile v eno z ravnino, neposredno globoko pod teboj so razvrščena lepa naselja. Stara Vrhnika, Vrhnika in Verd, skozi in mimo njih se pa vijejo bele ceste v Raskovec proti Logaškemu polju in v druge smeri.

Ko sestopaš, se boš spomnil dveh pravljic. Desno, daleč v globeli gospodari ‚Lintvern', ki bruha vodo v Belo tudi ob nedeževnem času; na Špici, levo nad teboj pa se sonči velika kača, v katero se je izpremenil trdosrčni graščak. Prišedši na Vrhniko, se okrepčaš v eni izmed starih gostilen, tako da se boš vračal povsem zadovoljen, zagotavljajoč:

Sončni Kuren, ti Planina,
Vrhniški prelepi kraj,
hribi gozdni in dolina —
vrnem se še kdaj.

O edinstvenem razgledu s Sv. Treh Kraljev (3 ure s Kurena) pa morda prihodnjič.

Predpisi o pregledu motornih vozil, izdaji prometnih dovolil in o vozaških izkaznicah

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na svoje naredbe z dne 27. maja 1941-XIX, št. 31, z dne 31. maja 1941-XIX št. 33 in z dne 8. avgusta 1941-XIX, št. 80 in smatrajoč za nujno potrebno, da se preuredi nadzorstvena služba nad prometom po naliki s predpisi, veljajočimi v drugih pokrajinah Kraljevine:

Čl. 1. Letni pregled motornih vozil za leto 1942. se opravi pred časom, in sicer se mora pričeti dne 1. oktobra 1941., končati pa do 30. novembra t. l.

Čl. 2. Pregledu iz prednjega člena so zavezana vsa motorna vozila, katerih popis je bil odrejen s čl. 1 naredbe z dne 31. maja 1941-XIX, št. 33, četudi še nimajo posebnega prometnega dovolila po čl. 5 naredbe z dne 29. aprila 1941-XIX, št. 13 in po čl. 1 naredbe z dne 8. avgusta 1941-XIX št. 80 in so last zasebnikov ali javnih ustanov ter opremljena s prometno (evidenčno) tablico po naredbi z dne 27. maja 1041-XIX, št. 31.

Čl. 3. Pregled se opravi po vrstnem redu poziva, ki ga izda urad za civilno motorizacijo Visokega Komisariata.V času od 15. do 30. novembra 1941-XIX se morajo zglasiti pri tem uradu tudi tisti, ki ne bi dobili poziva iz prednjega odstavka.

Čl. 4. Pri pregledu se izda za vsako motorno vozilo novo prometno dovolilo po obrazcu, kakršen je v rabi v drugih pokrajinah Kraljevine, po vrsti uporabe, za katero je vozilo namenjeno, in to po naslednjih skupinah:

a) motorna vozila za zasebno rabo: 1. avtomobili za prevoz oseb, 2. motorna kolesa in prikolice za prevoz oseb in trikolesni tovorni avtomobili z nosilnostjo do 3 stotov, 3. tovorni avtomobili za prevoz blaga, 4. priklopniki za prevoz blaga, 5. večja motorna vozila za prevoz blaga z nosilnostjo nad 3 stote; b) motorna vozila v javnem prometu: 1. avtotaksiji, opremljeni s taksometrom in upravičeni do parkiranja na javnih cestah in trgih, 2. avtomobili v najem ,opremljeni samo s kilometrskim števcem, 3. avtobusi za prevoz potnikov in prtljage na oblastveno dovoljenih krajevnih in medkrajevnih rednih progah. Nova prometna dovolila izdaja Visoki Komisar po poprejšnjem vpisu v poseben register po številki tablice, ki jo dobi vozilo.

Čl. 5. Od 1. decembra 1941-XIX dalje prenehajo povsem veljati prometna dovolila, ki niso v skladu s predpisi iz prednjega člena.

Čl. 6. Od dneva izdaje novega prometnega dovolila mora vsak prehod lastništva motornih vozil med živimi tisti, od kogar je bilo preneseno lastništvo, v 15 dneh od dneva prenosa prijaviti uradu za civilno motorizacijo. Enako dolžnost ima tudi dedič ali volilojemnik v enem mesecu od dneva prenosa lastništva. Prijavo je treba napraviti pismeno v dvojniku in se morajo vanjo vpisati vsi podatki iz prometnega dovolila. Prometno dovolilo mora biti priloženo prijavi. Urad za civilno motorizacijo Visokega Komisariata zabeleži v svojih registrih prehod lastništva in vrne stranki prometno dovolilo, na katerem je zabeležil prijavljeni prenos. Če preide s prehodom lastništva vozilo v drugo pokrajino, se izmenja tudi tablica. Urad za civilno motorizacijo Visokega Komisariata vpiše v tem primeru mimo zabeležbe prehoda lastništva v posebnem registru novo registrsko številko in hkrati sporoči nastalo spremembo prefekturi, pri kateri je bilo motorno vozilo prej registrirano. Lastnik motornega vozila je vrh tega dolžen prijaviti v 20 dneh uradu za civilno motorizacijo Visokega komisariata vsako spremembo svojega bivališča. Kršitelji določb tega člena se kaznujejo v denarju od L. 100 do L. 300. Prometna listina se jim začasno odvzame in se jim sme vrniti šele ko se spolnijo formalnosti po tem členu.

Čl. 7. Tovarne, ki izdelujejo motorna vozila ali karoserije in njih predstavniki, kakor tudi delavnice za popravilo motornih vozil, ki zaposlujejo več ko 10 delavcev, niso dolžni imeti prometno dovolilo za tista motorna vozila, s katerimi vozijo samo za preskušnjo in ki jih vodi njih nameščenec. Taka vozila morajo imeti na zadnji strani spoznavalno tablico z napisom v rdečih črkah »Preskušnja«, kar jim dovoli urad za civilno motorizacijo Visokega komisariata s potrdilom o njeni izdaji in dovolitv njene rabe. Kdor uporablja motorno vozilo, ki ima tablico za preskušnjo, za druge namene s tem, da prevaža pri preizkušnji ne udeležene osebe ali pa blago namesto tovora za obtežbo, se kaznuje v denarju od 50 do 500 L. Mimo tega se tablica odvzame.

Čl. 8. Od 1. decembra 1941. dalje prenehajo veljati vse vozaške izkaznice za motorna vozila. Imetniki takih izkaznic smejo v tem roku pri uradu za civilno motorizacijo Visokega komisariata zaprositi, da se jim podaljša, kar se zgodi tako, da se jim izda nova izkaznica po obrazcu, kakršen je v rabi v drugih pokrajinah Kraljevine, po tejle razredbi: 1. izkaznica I. stopnje, ki upravičuje za voditev osebnih in tovornih avtomobilov za lastno rabo; 2. izkaznica II. stopnje, ki upravičuje za voditev osebnih in tovornih avtomobilov za lastno rabo ali za rabo drugih oseb; 3. izkaznica za motorna kolesa, prikolice, trikolesne tovorne avtomobile in druge večje tovorne avtomobile; 4. izkaznica III. stopnje za voditev: a) avtotaksijev in najemnih avtomobilov, b) motornih vlakov (tovorni avtomobili s priklopniki, c) avtobusov v javnem prometu samo za proge kakor so navedene v izkaznici. Nove vozaške izkaznice izdaja Visoki komisariat in se vpišejo v poseben register.

Čl. 9. s posebno naredbo se določi višina letnih prometnih taks za motorna vozila in taks za letno vidimiranje vozaških izkaznic; takse se plačujejo od 1. januarja 1942 dalje.

Čl. 10. Od 1. oktobra 1941. dalje se opravljajo odobravanja in pregledi motornih vozil in vozaški izpiti za vso Ljubljansko pokrajino pred komisijo, sestavljeno iz enega inženirja Visokega komisariata ,urada za civilno motorizacijo, in enega inženirja tehničnega (V) oddelka Visokega komisariata. Za gorenja opravila so stranke dolžne plačati takse, komisiji pa pristojbine, ki so v Ljubljanski pokrajin ob objavi te naredbe v veljavi, in to ob pogojih, ki jih določi urad za civilno motorizacijo Visokega komisariata.

Čl. 11. Vsako motorno vozilo, pri katerem se po opravljenem pregledu po tej naredbi zamenja motor z motorjem drugega tipa ali druge jakosti ali se spremeni tip karoserije ali kakor koli spremenijo oznake, navedene v prometni listini, mora komisija iz člena 10. znova pregledati in preskusiti. Kdor koli vozi z vozilom, ki ne ustreza oznakam, navedenim v prometni listini, se kaznuje v denarju od 1000 do 5000 L. Motorno vozilo pa zaseže policija. Vozilo se lastniku ne more vrniti preden ne plača denarne kazni in ne poravna stroškov hrambe.

Čl. 12. Posli glede volitve registrov o motornih vozilih, pripuščenih v promet, spadajoči doslej v pristojnost, policijskih oblastev, okrajnih načelstev in posameznih oddelkov Visokega komisariata, preidejo z dnem 1. oktobra 1941-XIX na urad za civilno motorizacijo Visokega komisariata. Medtem ko ostane v veljavi izjemna pristojnost organov v primerih, naštetih v drugem odstavku čl. 3. naredbe z dne 12. julija 1941-XIX. je urad za civilno motorizacijo Visokega komisariata pristojen za izdajanje posebnih prometnih dovolil po naredbah z dne 29. aprila 1941-XIX, št. 13, z dne 12. julija 1941-XIX, št. 65 in z dne 8. avgusta 1941-XIX, št. 80.

Čl. 13. Nikake spremembe ni kar se tiče kazenskega postopka zaradi kršitev doslej veljavnih predpisov o avtomobilskem prometu kakor tudi ne glede pristojnosti Kr. kvesture in okrajnih komisariatov za sojenje in izrekanje denarnih kazni. Za odvzem vozaških izkaznic in prometnih dovolil pa je pristojen Visoki komisariat, kateremu se morajo prijaviti vse ugotovljene kršitve predpisov te naredbe in drugih citiranih naredb.

Čl. 14. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 10. septembra 1941-XIX.

Visoki Komisar **Emilio Grazioli**

Vdor v kombinat ob Dnjepru

Gospodarski pomen prodiranja nemške in zavezniške vojske v Sovjetsko Rusijo

Nemški listi so že zadnje dni avgusta poročali, da je vdrla zavezniška vojska v kombinat ob Dnjepru in da so prišla v vojni pas tri največja mesta v srednjem Dnjepru: Dnjepropetrovsk (prej Jekaterinoslav),Dnjeprodzerdžinsk in Zaporožje. Zdaj je vsa tri mesta nemška vojska že zasedla. Donecki premogovni revir je sicer oddaljen od teh krajev še več sto kilometrov, toda vsi ti premogovniki dobivajo električni tok iz elektrarn ob srednjem Dnjepru. Na drugi strani pa ne smemo pozabiti, da se ležišča rude v Krivoj rogu, (železo) in Nikopolo (mangan) na eni ter ležišča premoga v dolini reke Dona na drugi strani, dopolnujejo in da eno brez drugega ne more delovati. Nemška vojska je že davno zasedla Krivoj rog in Dnjepropetrovsk. Nikopol leži pod Zaporožjem ob Dnjepru in s tem, da je zavezniška vojska zasedla ves desni breg Dnjepra, je seveda tudi to mesto izločeno iz svoje funkcije.

Ob srednjem Dnjepru se razprostira nadaljni kombinat, pomemben za sovjetsko vojno industrijo, namreč kombinat za izdelovanje aluminija. Ta kombinat se opira na ležišča boksita v srednji in celo v severni Rusiji in uporablja električni tok, ki se proizvaja na Dnjepru. Kombinati so tipične naprave sovjetske industrije, izhajajoče iz potrebe, da morejo dovažati železo ali aluminijevo rudo odnosno dovajati električni tok zelo daleč. Zato so si Sovjeti pomagali pri gradnji svoje industrije s takozvanimi kombinati, to so industrijske naprave raznih panog povezane med seboj tako, da tvorijo eno industrijsko celoto, da se porabi čim manj energije.

Karakterističen je kombinat, ki veže južnouralsko rudo z zapadnim sibirskim premogom. Z zapadno sibirskega mesta Kuznecka se pomikajo vlaki s premogom po velikem ovinku proti zapadu v mesto Magnitogorsk ob južnem Uralu, vračajo se pa s tovorom železne rude v Kaznecko premogovni revir. Proga, po kateri gre ta promet, je dolga nad 3.000 km in prevoz v mirnem času je trajal več tednov. V vojnem času so med seboj tako oddaljeni kombinati praktično skoraj brez pomena. Nemški vdor v kombinate ob Dnjepru, ki predstavljajo zapadni del sovjetske težke in oboroževalne industrije, je prvi velik uspeh akcije, usmerjene na to, da se prerežejo glavne žile sovražnikovega gospodarskega življenja.

Nemško letalstvo pa ves čas napada tudi prometne industrijske napade v sovražnikovem zaledju. Železnice in ceste v tej oblasti ne pomenijo samo važnih prometnih zvez za sovjetsko vojsko, temveč tudi zveze, po katerih gredo sirovine in produkcijska sredstva za kombinate, navezane na medsebojno sodelovanje. Skupno središče, od koder se opravljajo velika gospodarska središča Sovjetske Rusije, je Moskva, ki je pa tudi vedno bolj odrezana od prometa z zunanjimi pokrajinami. Zveza med Moskvo in Petrogradom je že več dni pretrgana. Vrhovno poveljstvo nemške vojske računa s tem, da bo v kratkem Moskva odrezana tudi od kombinata na Dnjepru.

Največji sodi

Najzanimivejši del zgodovine sodarskega ceha so njegovi poskusi izdelati največji sod. To željo so gojili menda sodarji po vsem svetu. Orjak med orjaškimi sodi je sod v Heidelbergu, ki gre vanj 236.000 litrov tekočine. Izdelal ga je sodar Mihael Warner. Njemu sledi sod v Königsteinu na Saškem za 250.000 litrov, dalje augsburški za 142.000, mikolovski na Moravskem iz leta 1643. za 113.000 l in sod na dunajski svetovni razstavi za 84.000 l, mojstrovina rezbarja Schönhalerja na dnu z znaki vseh dežel bivše Avstro-Ogrske z družbo pivcev in ponazorjeno z vso pripravo vina.

Tudi svetovna razstava v Parizu leta 1889. je pokazala več velikih sodov. Augustinski samostan v Klosterneuburgu ima sod za 56.000 l, na Madžarskem imajo sod za 85.000 l, sod v Gržningenu pa lahko sprejme 2222 veder vina. Končno lahko omenimo še tako zvano »veliko knjigo«, orjaški sod v Tübingenu, izdelan že v 16 stoletju.

Letošnja letina tobaka

Iz najvažnejših južnovzhodnih dežel so že znani podatki o letošnji letini tobaka. Povsod je pridelek manjši kakor lani. Deloma je kriva vojna, deloma pa slabo vreme. Najvažnejša dežela orijentalskega tobaka bo zdaj Bolgarija, kateri je morala Grčija odstopiti glavne kraje, kjer se prideluje tobak. Letina na starem bolgarskem ozemlju, cenjena na 140.000 ton bo za petino manjša od lanske. Bolgarija hoče dvigniti pridelovanje tobaka v okvirju petletke. Za Grčijo pomeni seveda izguba severnih tobačnih pokrajin precej hud udarec. Drugače ji pa vojna ni prinesla večjih omejitev kakor v drugih državah. Zaloge tobaka so ostale nedotaknjene in ga zdaj izvažajo v Nemčijo, ki bo kupila tudi ves letošnji pridelek.

Turčija bo izvažala letos v Nemčijo več tobaka kakor druga leta. Toda letos bo njen pridelek manjši od lanskega za dobrih 10.000 ton, kar je posledica neugodnega vremena. Iz vseh teh držav je Nemčija že prej uvažala največ tobaka. Kadilci cigaret v Nemčiji bodo tudi letos preskrbljeni v polni meri, kajti iz Orijenta ne gre več tobak v Ameriko in Anglijo.

Armenska modrost v pregovorih

Luža, v kateri se potapljam, je zame morje. — Psi nase lajajo, proti volku se pa združijo. — Niti stari oče nima vsak dan potice. — Trnje trgaj s tujimi rokami. — Če prideš v tujo deželo, dobro opazuj ljudi in če opaziš, da so tam vsi slepi, zatisni tudi ti oči. — Iz istega cveta črpa čebela med, kača pa strup. — Z eno roko se ne da ploskati. — Kdor prodaja med si oblizuje prste. — Če ne more mačka do mesa, pravi: Saj je pusto. — Preden je prispel debeluh k suhcu, je suhec izdihnil dušo. — Dejalo je drevo sekiri: Kaj nimaš sama lesenega toporišča. — Juho ste pojedli, ali pa imate za to prav? — Pošteno pridobljeno imetje požre volk. — Razrezani hlebec se ne spoji več. — Vprašali so ribo kako je v morju. Odgovorila je: marsikaj bi vam lahko povedala, če bi ne imela polnih ust vode. — Vprašali so velbloda zakaj ima ukrivljen vrat? Odgovoril je: Čemu bi imel vrat raven, če sem pa ves kriv.

Slikar Elk Eber umrl

V Garmischu je umrl nedavno slikar prof. L. Eber, star 49 let. V svetovni vojni je bil ranjen in rana se mu ni nikoli povsem zacelila. Tako je končno povzročila njegovo prerano smrt. Pokojni se je odlikoval tudi v sedanji vojni s svojimi slikami vojnih prizorov. Rojen je bil 18. aprila 1892 v Neustadtu an der Weinstrasse in bil je učenec Münchenske akademije. V začetku sedanje vojne je odšel kot vojni slikar na bojišče. Njegove slike iz sedanje vojne so bile najboljše, kar jih je kdaj ustvarila na tem polju upodabljajoča umetnost. Eber je bil tudi eden prvih članov narodnosocialistične stranke.

PROKLETSTVO DEMANTA

24

Roman.

Kočija je počasi oddrdrala. Vlekel jo je mršav, šepast konj, ki se je spotikal na vsakem koraku in se ustavljal, ker je moral loviti sapo. Na pobočju ulice Jeanne d'Arc je nekoliko pospešil korak, vendar se pa nismo peljali dosti hitreje, kakor če bi se pomikali za pogrebom.

Vsak hip sem pomolil glavo skozi okence in vzpodbujal izvoščku vnemo z obljubo bogate napitnine. Mož je sicer udrihal z bičem po svojem kljusetu, toda zato ni šlo nič hitreje.

Ves iz sebe sem izlival svoj žolč nad Manzano, ki je sedel sključen v kotu kočije in me prestrašeno gledal.

Obkladal sem ga z vsemi psovkami, kar sem jih znal. In večkrat sem ga krepko stisnil za roko ter mu zasadil nohte v kožo.

Manzana je molčal. To ni bil več mož, temveč samo še cunja. Obdolžil sem ga celo, da je v zvezi s temi roparji. Toda kmalu sem spoznal, da je bila moja obdolžitev smešna. Saj je bilo tudi njemu mnogo ležeče na tem, da bi obdržal demant in gotovo bi ne bil tako naiven, da bi mislil, da bo mogel deliti izkupiček zanj z lopovi. Ni bil dovolj oprezen, to je bilo vse.

Kočija se je slednjič ustavila pred hotelom, stoječim v ozadju vrta. Odhitel sem v hotelsko pisarno in se obrnil na uradnico.

Od nje nisem dobil zadovoljivega odgovora. Tistega večera je videla mnogo ljudi, mladih in starih, toda z nobenim se ni ujemal moj opis.

Ustavila sva se še v petih hotelih. Povsod sva dobila nejasne odgovore. Odgovarjali so nama s suhim, neprijetnim glasom in ob dveh ponoči sva bila v svojem stanju tam, kjer sva bila v trenutku, ko sva odhajala s kolodvora.

Ker nisva mogla imeti kočije najete vso noč, sem naročil izvoščku, naj ustavi na trgu Kathedrale. Vprašal sem ga, koliko mu dolgujem.

— Osemnajst frankov in napitnino, — je odgovoril. Segel sem v žep, toda v naslednjem trenutku me je spreletel mraz. Moja denarnica je bila izginila.

Lopovi, ki so bili ukradli Manzani demant, so bili ukradli tudi mojo denarnico.

Imel sem še toliko prisotnosti duha, da vpričo izvoščka nisem pokazal svoje zbeganosti. Potegnil sem iz žepa kos papirja in dejal mirno: Ali mi morete menjati bankovec za petsto frankov?

Izvošček me je osuplo pogledal.

— Ne, — je odgovoril. — Kaj mislite, da se vozimo mi izvoščki po mestu z drobižem za petsto frankov?

— Kje bi mogel bankovec menjati?

— Nikjer, zdaj je vse zaprto.

In ker sem se delal, kakor da ne vem, kaj bi storil, je izvošček vprašal:

— Morda ima pa vaš prijatelj toliko drobiža?

— Ne, — je odgovoril Manzana. — Nimam ga.

Izvošček se je jel razburjati.

— Poznam take trike! — je kričal. — Ni mi treba metati peska v oči. Dolžni ste mi osemnajst frankov in napitnino. Plačajte mi, ali pa pojdite z menoj na policijski komisarijat.

— Dobro, — sem dejal, — pojdimo na komisarijat. Ali je daleč od tod?

— Ne, dva koraka, na Magistratnem trgu.

Z Manzano sva zopet sedla v kočijo in izvošček je pognal konja.

— Kaj imate res bankovec za petsto frankov? — me je vprašal Manzana tiho.

— Kaj ne vidite, da je bila to zvijača? Moj bankovec je bil navaden kos papirja. Niti beliča nimam. Vaši prijatelji so me okradli.

— Kaj? — Vas tudi?... Toda kaj porečeva na komisarijatu?

— Pa vendar ne mislite, da bova tako neumna, da bi šla na komisarijat... Odprite previdno vratca na svoji strani, jaz pa storim isto na svoji. Kočija drdra dovolj počasi, da bova lahko brez skrbi skočila iz nje... Pozor! Ste pripravljeni?

Bili smo na ovinku temne ulice... Skočila sva iz kočije tako naglo in s tako lahkoto, da ubogi izvošček tega sploh ni opazil. Ko ga je ropot vratc, ki sva jih pustila odprta, končno opozoril, da sva jo odkurila, je začel strašno preklinjati, toda midva sva bila takrat že daleč.

Dobre četrt ure sva bežala po ovinkih in končno sva prišla na nabrežje. Močan veter je nama zanašal v obraz ledeno mrzle kaplje dežja.

Zatekla sva se pod streho bližnje šupe, toda kmalu je naju zapodil carinski paznik, ki je naju gotovo smatral za potepuha. Poskusila sva zateči se pod vrata velikega doka, ki so bila ostala napol odprta, toda tudi tam sva naletela slabo. Nočni čuvaj je naju zapodil.

Slednjič sva našla zavetišče v praznem vagonu, kamor je nama dovolil vstop uvideven železniški uslužbenec. Vagon so bili že začeli razdirati. V njem je vladal sibirski mraz. Zakopala sva se v slamo in čakala tako, da bi se zdanilo.

Ne vem, na kaj je mislil moj pajdaš. Meni so rojile tiste noči po glavi kaj težke misli.

— Če je človek nesrečen, kakor sem bil jaz takrat, ga razžaloste najmanjši spomini in na jok mu gre, če se spomni srečnih ur, ki jih je preživljal prej. V duhu sem se videl v Rangsgattu mirnega, s polnimi žepi denarja, ki mi ga je bila vrgla dobra »akcija«. Oživeli so spomini na sestanke z Edito. Takrat sva se sestala v »Royal Oaku«. Potem sva se pa odpeljala v Pariz. To so bili najini medeni tedni, bili so dolgi večeri ljubezni pri kaminu, v katerem je plapolal ogenj, to je bilo radostno življenje, bile so sladke sanje brez konca, ki jih sanjajo zaljubljeni parčki. Presrečen sem se spominjal tudi tiste noči, ko sem ukradel demant in bridke solze sem pretakal, ko sem pomislil na oba izgubljena zaklada — na Edito in Regenta.

Urejuje Josip Zupančič // Za Narodno tiskarno Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Vlad. Regally // Vse v Ljubljani